

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Vajés, Kiszlév 21
Gyertyagyújtás (Bpest) 3.45
Kimenetele " 4.35
— Szerda: Chanuka első napja —

Lapunk jövő heti száma mint ünnepi szám, gazdag tartalommal fog megjelenni.

MI UJSÁG SZATMÁRON? Bukaresti jelentések szerint a kultuszminiszter könyvvizsgálatot rendelt el a szatmári orthodox hitközségben. A vizsgálat célja a vezetőség gazdálkodásának kitisztázása és következménye esetleg az lehet, hogy feloszlatták a képviselőtestületet és a hitközség élére vagy egy ideiglenes intézőbizottságot, vagy kormánybiztost neveznek ki. A vizsgálat összefügg az évek óta dúló hitközségi viszályal. Egy-egy hosszúságos viszálykodás következménye mindig az autonómia ideiglenes elvesztése, amint Munkács, Beregszász, Dunaszerdahely példája mutatja.

— AZ AGUDA TEVÉKENYSÉGE. A londoni zsidóság és az angliai Aguda egyik vezetője Harry Goodman most Bécsben volt, ahol az Aguda palesztinai tevékenységéről és politikai működéséről nyilatkozott. Lényegében azt mondta, amit lapunk hasábjain pár héttel ezelőtt Horovitz jeruzsálemi rabbi kifejtett.

— KOREIN DEZSŐ A PHÖNIX VEZETŐSÉGÉBEN. Értesülésünk szerint eme nagy biztosító intézetnek sikerült Korein Dezsőt, lapunk fényes tollú munkatársát, a Zoltán uccai fiókgazgatóság részére megnyerni.

— SZÉFERAVATÁSOS BARMICZVO. *Salgo József*, a bpesti orth. hitk. egyik kiváló tagja, fia barmiczvója alkalmából *széfer Tórá*t adományozott a Nagyfuyaros uccai *Écz Chájim*-templomnak. A széfert péntek este ünnepélyességgel felavatták. Szombaton a barmiczvó-Ifjú: *Avigdor Z'ev*, a nevezett templomban igen szép magidüsz és *charifüsz* mondott. Este az örömapa *m'lavo malkot* adott a templomban, hol *Sussmann, Steif, Gross, Welcz* pesti rabbik, továbbá *Schwarz* (Miskolc), *Engl* (Tokaj) urak hatással beszéltek.

— BÉKE VÁGÚJHELYEN? Már említettük, hogy a vágujhelyi orthodox hitközség összekülönbözött a főrabbi-jával és ezért az a veszély fenyeget, hogy a megítelt nagy végkielégítés miatt feloszlik a hitközség. Most arról értesít bennünket a vágujhelyi hitközség, hogy a főrabbi saját akaratából lemondott az állásáról, az ügy rendbe jött és így egyáltalában nincs ok a feloszlásra.

— HALÁLESET. *Komáromból* jelentik nekünk: Mély gyász érte hitközségünket. Nagyérdemű elnökünk *Fleischmann Samu* hírtelen elhunyt Budapesten. Komáromban temették péntek délután óriási részvét mellett. Lefkovicz főrabbi hesped-je után a megdicsőültnek veje Krausz (Salgótarján), sógora Stern Izidor, Hoffmann Jakab a hitk. nevében bucsúztatták a hitk. nagy halottját. **תנצ"ח**

— BEKÜLDÖTT HIREK. A *Tompa uccai* templomegyesület 17-én 4.30-kor a Királyi Pál u. 9. félemlen Talmudtörájára javára chanukaünnepélyt rendez, melyre tagjait s vendégeket meghív. — A *soproni sasz-chevra P'szochim-ra* szijü-möt rendezett. Posen főrabbi és Müller rabbi nagy halachikus beszédet mondtak. — *Putnokon* Teitelbaum Jakab, a főrabbi fia az elmúlt szombaton a templomban a lakodalma előtti búcsúszómondatot tartotta. Szónok nagy ovációban részesült.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)
Friedmann Izidor épületfakereskedő leányát *Erszike*t Sopronból, eljegyezte *Markovics Hermann* Makó.
Davidovics Idushát, *Davidovics Henrik* metsző leányát *Miskolcra*l, eljegyezte *Lebovics Mór*, Polgár.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Konyár: 1921. jan. 29. = S'vot 20. — **Szentföldi telepítés, Nyb.:** B. cikkét megkaptuk. A kérdéssel foglalkozott e heti ülésében a Központi Bizottság, ill. a rab-bibizottság. Mivelhogy a bizottság állás-foglalása az egész kérdésben elutasító volt, propagandacikke tárgytalanná vált. — **Rabio:** Tessék előző üzenetünket elolvasni. A szóbanforgó dologhoz fűzött elgondolásai talmudi nyelven szólva „a kúba estek.” — **Tisztviselő:** Román konzulátus: Teréz körút 34. vizumdij P 14.50, szegénységi bizonyítvány alapján sem olcsóbb.

Apró hirdetések

FIATAL árvalány, *bász talmid chóchom*, férjhez menne özvegy emberhez, esetleg elválthoz. „Gyermek nem akadály”. 18 ÉVES fiatalember elmenne szabószakmába tanulónak. Cim: Lichtmann S, Ujpest, Rózsa u. 41.

PERFEKT főzőnő, bejáró, orth. házba háztartási munkára is ajánlkozik. VII., Holló u. 1. I. em. 24/a.

URLÁNYOKAT, fizető vendégként vállal orth. uricsalád. Kramer, Budapest, Lipót körút 10.

EXISTENCIÁVAL rendelkező sógoromnak keresek vallásos családból partit, P 5000-rel. „Bász talmid-chóchom” jelige.

ORTHODOX házvezetést vállal kitünő főző-sütő, önhibáján kívül eme kényeszerhelyzetbe jutott vendéglőtulajdonos, hadiözvegy. Elhelyezné továbbá a 16 és 15 éves, csinos, intelligens, finomlelkű leánygyermekét, összes háztelendők, kisebb varrásfélék önálló végzésére, üzleti kiszolgálásra, esetleg gyermekkertészetre. Cim: Intelligens Hithű család, Büdszentmihály, Postarestanta.

UNGVÁRON orth. kóser étkezde és *turógyár*: *Spira Mór*, *Uzhorod*, *Vasút-u.* MEGÉLHETÉST nyújtó *cipőkrem-üzem* átadó, bárhol felállítható, 1000 pengővel átvethető, laikust kitanítok. *Tronstein Henrik*, *Hidasnémeti*.

28 ÉVES, üzletben jártas, orth. de modern bécsi unokahugom részére 150.000 Kc-vel, 30 éven felüli intelligens nagyvárosi fiatalembert keresek „618” jeligére: Müllerhez, Brátslava, Edlov dvor.

JÓ családból való 30 éves fiatalember (böcher) hozzáillő csinos leány ismerettségét keresi benősülésre. „Trafik” jelige SZÉP barna, intelligens, háziasan nevelt, 20 éves orth. leány vagyok. Férjhezmennek impozáns külsejű, jól szituált önálló kereskedő, talmudban jártas fiatalemberhez. Tekintélyes hozományom van. Aki azt hiszi, hogy soraim nekí szólnak, válaszoljon „Egy gondolat” jeligére.

FÉRJHEZADNÁM leányomat böcherhez, 2000 P-vel, butorral és kosztra „Csak teljes címmel” jeligére, válaszbélyeggel.

ELLOPTAK vilnai nyomású, fekete vászonkötésű *Jajre deo* kötetemet. A széferembe apósom neve: *C'vi Hirs Tesler sajfer* van beírva. Aki tud róla értesítsen, a kiadásait készséggel fedezem. *Nagy miczví!* *Jankolovits Manó*, *Debrecen*, *Hatvan u. 38.*

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 33.

Chanukai kettős szám

Budapest, 1933. december 18.
5694. Kiszlév 30.

60 fillér

IX. évfolyam 49-50. sz.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kalföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Óbudai FREUDIGER ÁBRAHÁM:

A chanukai mécsesek...

A szó szoros értelmében történelmi időket élünk.

המו ניום מנו ממלכות נתן בקולו חסון הארץ „Nyugtalanokdunk a népek, megindog-nak a birodalmak, I'ten hallatja hang-ját és megrendül a föld.” És igaznak bizonyul minden országban *R. Simajn ben Lóki*s ismert mondása: „Ha baj éri a világot, akkor legelőször és leg-jobbban a zsidóság érzi.” És mit szólnak arról a gyűlölethullámról, amely lesodorta a zsidóságot a jogtalanság-nak sötét mélységébe, a nagy német birodalomban? A régi krónikának egy epizódja jut eszébe a fájó szívvel elmélkedőnek: Az ellenség végigpusztított egy községet, a benne lakó zsidók vagy menekültek, vagy meghaltak, a templom feldúlva, a széfer-tajróból csak a *Vajikro* könyv utolsó, feddő részletét tartalmazó kolumna maradt meg, épen az a rész, ahol az olvasható: והנשארים ככם והבאתי מיד כלכם „Aki megmaradnak közületek, azoknak hozok megrendülést szívükbe, hervadt levél zizegése üldözni fogja őket, menekülnek mintha kard üldöznék őket, pedig nincsen, aki üldöznék.” De ugyanazon Tóra-oszlopon olvasható az is: „V'af gam zajsz... — és mindezek ellenére” amikor ellenségeik országában lesznek nem fogom őket meggyűlölni, nem taszítom el őket, nem pusztítom el őket, nem szegem meg szövetségemet velük, mert én vagyok az Örökkévaló.”

V'af gam zajsz! Mindezek ellenére!... Nekünk erre a nagyfontosságú, vigasztadó felemelést nyújtó, lel-kiületünk szárazságára a megnyugvás harmatját csöpögtető igére nagy szükségünk van minden történelmi fordulónál és ezért írják körül bölcseink (*Megilá 11.*) a fentidézett bibliai verset:

לא מאחסים: כימי כשרים שהעמתי להם דניאל הנני מישאל ועורי, ולא נעלתי: כימי יוונים שהעמתי להם שמעון הצדיק והשמנתי ובניו ומתתי כהני, לכלותם: כימי המן שהעמתי להם מרדכי ואסתר, להסר כריתו אחם: כימי כרסיים שהעמתי להם של בית רבי וחכמי דורות, כי אני די אלוקים: לעתיד לבוא שאין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם.

„Nem gyűlölöm meg őket”, ez vonatkozik a kaszdim (babiloni) korszakra, amikor támasztottam közülük *Doniél*t, *Chananjót*, *Misoélt*, *Azarjót*. „Nem taszítom el őket”, ez céloz *Hómon* korszakára, amikor felszínre hoztam *Mordecháj*t és *Esztert*. „Nem pusztítom el őket”, ez utalás a görög időkre, amikor támasztottam közülük az igazságos *Simajnt*, *Matiszjöhüt* és a *Chasnoneusokat*. „Nem szegem meg szövetségemet”, ez vonatkozik a római korszakra, amikor elhelyeztem közéjük *Rabbi Jehüdó Hanószit* s a bölcseseket.

A nagy zsidó szenvedés haránt-metszetét találhatjuk itt kifejezve. Az elnyomás egy-egy frázisa visszatükröződik minden egyes kifejezésben. Egyszer erőszakkal támadtak ránk az erősebbnek jogán. Ezt látjuk a *kaszdim* betörése idejében. Mászor gazdasági és politikai okokból üldöztek. *Hómon* elvakultságában úgy látja, hogy a zsidók állnak útjában és azért el akarja pusztítani őket. *Tóránkra*, vallásunkra támadtak a *hellenizmus* idején, mert be akartak olvasztani bennünket. És amióta megkezdődött a római uralommal a nagy szétszórás és elveszett a zsidóság állami ereje, állandó üldözés és elnyomás kíséri Izráelt.

De fölemelő, igazi vallásos történet-szemléletet is tartalmaznak ezek a szavak. Gyakran vitatott kérdés, vajjon a történetnek motorja a köznép

zöme-e, avagy a kiváló egyéniség? vajjon a hőnek kultusza adja a történelem igazi tartalmát, avagy a hőöket kitermelő nép ereje? Ez a kérdés csak a világi történetre vonatkozik, de nem a vallásos história-szemléletre, mert ennek lényege az, hogy úgy a nép, mint a hős csak eszköz a Mindenható kezében, akiről az mondatik: קורא הורות מראש...

„Én az Örökkévaló szóltam a nemzedékeket kezdettől fogva”, és aki az emberiséget fokozatosan nevelni akarja az erkölcsre, a jóra, az igazságra. Nem a nép termeli a hőöket, hanem I'ten támasztja őket. És azért a zsidóság története nem a marcona hadvezéreket, nem a pusztulás nagyjait szerepelteti hőöknök. Kik a zsidóság hősei? Ott vannak *Chananjót* és társai, akik vértanúságot vállaltak. Ott van *Mordecháj* és *Eszter*, akik feláldozták életüket — saját maguk életét, nem a másokét — népükért, akik imádkoznak, böjtölnek, a gyermekeket gyűjtik az iskolába és megerősítik népüket I'ten szellemében. Ott látjuk *Simajnt* *Hacadikot*, aki arra tanította népét, hogy nem véren és pénzen alapszik a világ, hanem *Tóra*-tudáson, vallásosságon és jótékony-ságon. Ott látjuk *Rebbet*, a nagy mestert, aki a római császári családhoz való összeköttetését, nem magas állás elnyerésére, nem meggazdagodásra használja fel, hanem, hogy békében összegyűjtse a *Misnába* belekerült szent hagyományokat. A zsidó hőök nem ontanak vért, hanem I'ten vilá-gát építik.

De hát nem volt-e a *Chanuká* ideje a véres küzdelmeknek és vérontásnak korszaka? A Talmud tudja ezt, meg is említi a *Chasnoneusokat*, de *előrbocsájta Simajnt* *Hacadik*, s *Matisz-*

Neuvirth Testvérek
Órás és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.
Brillians, ékszerék, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, memórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vétel-ek. Saját műhely. Brillians, arany és ezüst beváltás.
SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

jóhü nevét, hogy ezzel is jelezze: „A makkabeusok csak azért tudtak feladatuknak megfelelni, mert előzőleg nemzedékeken át *Simajn Hacadih* szelleme éltette és nevelte őket. Csak azért bírtak megküzdeni oly hősiességgel, mert az öreg apjuk: *Matisz-jóhü* felhívta őket nemcsak az ország védelmére, hanem a törvénynek megvédésére.

A szellem heroizmusának történet-szemlélete fénylik felénk a chanukai mécsesek lángjából. Ez a láng melegít és világít a sötétbe, hirdeti nekünk: „Mindezek ellenére” ne csüggedjünk és bizakodva nézzünk a jövőbe. „Hetven farkas veszi körül a kis bárányt, de a kis bárány nem pusztul el, mert ott áll mellette a hatalmas pásztor.” A történet vihara megrázott gyakran bennünket, de akkor támadtak önfeláldozó, vezető, szentélyvédők, az igazságot terjesztő hőseink. Izráel helyzetét a gyűlölet tombolása közepette következő hasonlattal világítja meg a midras. A nagy sötétben a vándor fáklyát gyújtott, elaludt, ismét meggyújtotta a fáklyát, vihar fujta el, erre a vándor azt mondotta: „Én már nem várhatok másra, mint a hajnalhasadásra.”

Különbő módon akarják megoldani a zsidóság problémáját. A törekvés dicséretreméltó, de a megoldás csak tökéletlen lehet. A segítség fáklyája, hol kigyullad, hol elalszik, úgy, hogy be kell látni, hogy igaza van talmudi bölcseseknek, amikor a szentígyt „Én vagyok az Örökkévaló” így magyarázzák: ez vonatkozik a jövődöre, amikor *én ümó v'losajn j'chajlo lisajt bohem* — semmiféle kulturális vagy faji gyűlölet nem fogja Izráel igazságát elhomályosítani.

Hogy képesek legyünk kitartani addig, erre szolgáljon a történetünkhöz való hűség. S hirdessék a kis mécsesek: Hatalmas az Örökkévaló, Ő világít nekünk!

A csortkovi rebbe יְרֻקִיל

Rabbi Jiszroél Friedmann z. c. l. elhunyt — melyről mult héten beszámoltunk — a hívők ezreit és tízezreit borította gyászba. Nagy tudománya, bölcsesége, családi tradíciói következtében rendkívül sok híve volt, mindenünnen jöttek tanácsát kikérni és szavain épülni. Impozáns, fejedelmi megjelenése is visszazugározta azt a szellemi és lelki kiválóságot, amely rányomta bélyegét egész életére. A megtestesült szerénység volt, ha saját magáról volt szó, de nagyvonalú, ha segíteni kellett másokon. Minden jövedelméből tizedrészt (*maaszér*) jótékonyra adta.

5614. Ijor 10-én született. Amidőn apja R. *Dóvid Majse* elhunyt, ő követte méltóságában. Kiváló tudományáról tanuskodik a már régebben megjelent *Tiferesz Jiszroél* műve; egy másik műve: *Jismach Jiszroél* csak a legutóbb látott napvilágot.

A megdicsőült a *Rissini* rabbidinasztiából származott, s nagyatyjának *Reb Jiszroél Rissener*-nek nevét viselte, akinek szent tradíciói szerint vezetett egész életét. Ősei között szerepel R. *Avrohom Hamaloch*, *Rebbe Reb Bär* a mezericsi magid, a *Baal Sém* tanítványa, akinek fényes nevének van a chaszidizmus történetében. Anyai részről unokája *Rabbi Tschernobler* híres gaonnak, akinek jesiváján töltötte ifjúságát. Oly szorgalmasan búvárkodott a Tanban, hogy naponta átlag 18 órát szentelt a szent tudománynak.

Csortkovi rezidenciája valóságos királyi udvar volt, ahol „*Tajró ügedül b'mokajm echod*”, Tóra és jólét együtt volt. Nagy szerénysége mellett lényeges súlyt helyezett a külső fényre, melyet úgy kifele, mint befelé a legjobb összekötőeszköznek vélt, a Tóra és a chaszidizmus között. A régi

babiloniai „*rés goliszso*” tórafedelmei dicsőségéhez és díszéhez hasonló atmoszféra lehetett a csortkovi udvarban, ahol minden pompa a Tórának és a Mindenhatóhoz való odaadásnak szólt.

Amidőn a háború Keletgaliciában pusztított, Rabbi Jiszroél kénytelen volt menekülni, s Bécsben telepedett meg, ahol a csortkovi módra folyt az udvartartás s a hívek ezrei ide koncentráálódtak. A háború után időről-időre felkereste régi községét; rendszerint *Sovvajs* ünnepét töltötte Csortkovban, ahová akkor rengetegen szoktak zarándokolni.

A megholdogult, aki életében orth. klal-ügyekben állandóan tevékeny részt vett, legyenne most már *mélisz jajszer*, szószólója Izráelnek a Mindenható számlója előtt. — י"י

Érdekes visszaemlékezés

Az *Archives Israélites* francia zsidó lap a Henry francia generális egy visszaemlékezését közli a varsaillesi békekötés idejéből. A generális akkor összekötő tiszt volt a tárgyaló felek között és ezért nála jelentkezett *Dunker* a német delegáció tagja és elbeszélte, hogy a német delegáció egyik alkalmazottja egy zsidó kisasszony, aki orthodox és csak rituális ételket akar enni. A kapitány panaszkodott, hogy „ez az elavult és bigott felfogás” nagyon kellemetlen számára. Erre a francia tiszt azt felelte: Ő nem így vélekedik a dologról, és nem szabad elfelejteni, hogy Franciaország mindenkor a vélemény- és vallásszabadság klasszikus országa volt. És ezért kötelességének tartja, hogy szolgálatára álljon az illető hölgynek, hogy saját lelkiismerete szerint rendezhesse be itteni életét. Henry azután maga elment a varsaillesi rabbihoz és kérte őt a német kisasszony ellátásáról való gondoskodásra. A rabbiné, mint francia honleány, hazafiasságában hallani sem akart arról, hogy egy ellenséget, egy megvetett németet, egy *boche*-t élelmezzon, vagy gondoskodják róla. De akkor a tiszt felvilágosította, hogy neki ez egyenesen kötelessége, mint zsidó asszonynak és liberálistan gondolkodó francia nőnek. Így kapott azután élelmezést az orthodox kisasszony.

Ez 1918-ban történt. A német zsidók mostani helyzetében úgy hangzik, mint egy merész álmom: hogy a német békedelegációban egy rituális életmódot folytató leány helyet foglaljon.

Emberi tudás és i'teni kinyilatkoztatás

Írta: FISCHER FÜLÖP, sárospataki főrabbi

A chanuka-mécses arra emlékeztet bennünket, hogy a mi őseink, élükön a makkabeusokkal, nem akarták tűrni azt, hogy idegen alkatrészekkel fertőztessék meg a zsidóság ősi szent olajos korsóját. De azért nem állítható az, mintha a zsidóság ellensége volna a többi népek szellemi kultúrájának. Bölcs Salamon király ama versét: „A bölcsesség felépítette házáat, kivágta annak két oszlopát”, zsidó kommentárok, régi idők óta az általános tudományos ismeretekre vonatkoztatják, az emberi tudásra, melyet a régi meseterék hét különböző szakra osztottak vala fel.

R. Sim'ajn ben Gamliélról pedig azt jegyzi fel a talmud, hogy *szükajs* ünnepén — midőn a vallási érzés tulajdonságai a legnagyobb örömkifejezésekre készítette volt a legkiválóbb férfiakat — nyolc égő fáklyát szokott kezébe venni és azokat oly ügyességgel szokta a magasba dobálni, hogy rögtön azután, hogy az egyiket felé dobta, egy másikat már kézzel felfogott. Ezt homiletikailag odamagyarázzák, hogy R. Sim'ajn ben Gamliél a tudomány hét ágazatának fáklyáit eljegyezte az i'teni kinyilatkoztatás nyolcadik fáklyájával. Mindazokat a magasba emelte, magasb nézőpontoknak, irányelveknek rendelte alá azokat. Arra törekedett, hogy az emberi elme, tudományos irományaiban rejő aranymagvakat, igazságokat begyűjtse szellemének tárházába, mígnen a bennök rejő tévedéseket, az i'teni kinyilatkoztatás tanításával össze nem egyeztethető téves felfogásokat, eszméket eltávolítsa magától („*tajchaj óchal üklifoszaj zórak*”).

Ugy tett, miként bölcs Salamon, ki a midras képletes beszéde szerint „annak dacára, hogy tíz gyertyatartót készítettett, mégis legelőször a Majse rabénü által elkészítettten gyújtott lángot” a szentélyben.

Mert legyen bár igaz az, hogy az

emberi értelem égi nemtő, melyet I'ten azért adott kísérőnek a földi lét ösvénye számára, hogy eloszlassa a homályt, elűzze a sötétséget. Dicsők az emberi értelem munkálkodásának eredményei, magasztos a művelődés eszméje, mert hiszen a kultúrának köszönhetjük azt, hogy a népek kiemelkednek az állati vadságból, a barbárságból. Igaz ugyan mindez. De hogyha az ember annak a tévedésnek hódolna, hogy az emberi értelem minden rejtély megfejtésére képes, minden kérdésre válaszolni tud, úgy akkor ez a téves gondolat a *sötétség* botránykövévé válik számára, tévedések örvénylő mélységeibe dönti őt. Mivelhogy az emberi tudás nem lehet el a *hit* nemtője nélkül! Egyesegyedül a szent hit kölcsönözhet üdvöt és szent békét az emberi kebelnek, adhat enyhítő balsamot a szív minden sebére, kölcsönözhet égi derűt az emberi lélek templomának...

S eme eszmeláncolatot fejezi ki az egyik bölcs ama tanítása: „A menórát az ajtótól jobbra kell elhelyezni, hogy a mezűző és a chanukamécses jobbról-balról körülvezzék”. A mezűző a hitnek szent jelvénye, mivel a benne foglaltatott pergamenre a zsidóságnak alapvető tanai vannak feljegyezve (*s'má jiszroél*). A menóra világító mécsese pedig az emberi értelem világosságának jelképe.

Az a jövőnek ideálja, hogy tudomány és hit békeszövetséget fognak kötni egymással. A tudomány többé nem fog háboruszkodást folytatni a hit birodalma ellen. Be fogja látni hatalmi szférájának, az emberi értelem gyarlóságától szükségszerűen következő határait. Be fogja látni, hogy ama, számára áthághatatlan határokon túl

egyesegyedül a Hit mennyei tűzszolpa kalauzolhatja az embert. Igenis, a tapasztalatok kohójában gyarló materialisztikus tendenciák salakjától megtisztult tudomány, szent frigyét fog kötni a Hit-tel.

De oh, ez egyelőre még csak a jövőnek zenéje. De amidőn a jelenben hamis csapásokon látjuk haladni a tudomány képviselőit, a hit fensőbb-sége ellen látjuk izgatni a hamis irányelveket követő tudományt, látjuk, hogy miként felejtkezik meg korlátolt mivoltáról az emberi értelem, akkor helyén való megszívlelni ama mondatát: „A *Hitet* jelképező mezűzőt az ajtótól *jobbra*, a *tudományt* jelképező menórát az ajtótól *balra* kell elhelyezni, mígnen a *czicisz-szel* ellátott, taliszba burkolt házigazdának kettejük között kell állnia.” Oh, hogyha mi gyöngék vagyunk arra, hogy a zsidó történelemnek kimagasló fényalakjaihoz hasonlóan teljes harmóniát tudjunk létrehozni e két hatalmas tényező között, — mert oh! ugyebár nem mindenki követheti Maimonidesz iskolájának sasszárnyalású merész röptét ama dicső régiók felé, ahol tudomány és hit, emberi értelem és kinyilatkoztatás egy I'tendicsőítő himnuszszá folynak össze, — tehát hogyha mi gyöngék vagyunk erre, akkor mindenesetre a Hitnek kell odanyujtanunk az elsőbbség királyi jogarát. A *czicisz-szel* ékes taliszban kell a két hatalmas faktor között megállnunk, mely arra tanít, hogy minden elméleti ingadozás dacára, szentül kell tartanunk az i'teni törvényeket és nem szabad zsákmány gyanánt odadobnunk magunkat téveszméknek, a Tórával ellenkező eszmevilág- és életfelfogásnak...

Belvárosi szűcsárúház

Mindenféle nemes szőrmék és eredeti modellek.
Budapest, IV., Kammermayer Károly-utca 4. - Telefon: 81-5-41

Divatos, izléses **parókák** hullámos hajból

PIECHNIK és MECHTL-nél

Hajműterem IV., Váci-utca 18.

Mérsékelt árak!

PARÓKA

különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER

BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

A német helyzet

Egy igazi árja a hitleristákról

A német hitleristák tudvalevőleg azt hangoztatják, hogy tiszta árja faj államot akarnak alakítani. Árja tulajdonképpen az a faj, amelynek bölcsője Indiában van, mintahogy az árja szó is indiai eredetű. Ép azért érdemes megemlíteni, hogy miképpen gondolkodnak a német árjokról az igazi árják. India fővárosában Bombayban fogadta a sajtót a híres hindú költő és filozófus Rabindranath Tagore és nyilatkozott mindenféle politikai kérdésekről, hangoztatta, hogy amíg a szuverenitások fognak uralkodni az országokban, addig nem lehet szó a világ megmentéséről. Szóba került a hitlerizmus és ez az igazi árja nem talál elég megbotránkozató szót a hitlerista elnyomás, üldözés és jogfosztás megbélyegzésére.

Zsidó gyermekek megkínóztatása

A külföldi sajtó különösen égbekiáltónak tartja a hitlerizmusnak a kis gyermekekkel való kegyetlen viselkedését. Egy genfi lapban az olasz gróf Sforza következő rettenetes történetet mondja el, amelyről az ő unokahuga, aki Württemberg közelében nyaralt, beszélt neki saját tapasztalatból. Egy iskolában uzsonnára szokás szerint a gyerekek egy csésze tejet és egy darab kervertet kaptak, sorban járultak a szétosztóhely felé és amikor a sorban egy kis zsidóleány következett, akkor az igazgató durván elkergette. A gonosz gróf, írja a gróf nem is annyira a nem-adásban nyilatkozik, mint inkább abban, hogy a gyermeket szep csendesen felállítják a sorba, azután elrendelik, hogy csak lépjen elő, kezét kinyujtsa és azután kergetik el, nyilván

pedagógiai okokból, hogy a többi gyermek lássa, miképpen kell elbánni kis éhező zsidó gyermekkel. Ugyilátszik attól félnék, hogy csak ilyen módon lehet a gyermekekből kiölni a szájalmat és csak így lehet belőlük nevelni igazi germánokat...

Az antiszemitizmus ellen

Az új bécsi amerikai követ Earl bejelentette egy sajtókonferencián, hogy igyekezni fog az amerikai osztrák idegen forgalmat élénkíteni, de annak előfeltétele, hogy Ausztriában semmiféle módon ne nyilatkozzék antiszemitizmus.

A jesivai ifjuság elhelyezkedése

Pozsonyban nemrég megalakították a „Tajro im derech erecz“ egyesületet, bócherokat továbbképző intézmények alapítására. Az egyesület céljairól a „Zsidó Ujság“ munkatársa előtt Katz Lázár ügyvezető alelnök a következőképpen nyilatkozott.

— Ilyen intézményre égető szükség van. A bócher kijön a jesivából, ahol idejét ideális célnak szentelte és itt áll tanácstalannul, nem tudja mihez kezdjen. Az elhelyezkedés mai viszonyok között még a gyakorlatilag kiművelt fiatalembernek is nehéz, hát még annak, akit nem készítettek elő gyakorlati életpályára. Más oldalról itt van a rituális élelmickeknek a gyártása. Ezeket a cikkeket az erre reflektáló vallásos közönség tekintélyes feláron kapja és ez a pénz kizárólag magáncélokra folyik be. Ez a két körülmény hozott engem arra

a gondolatra, hogy e két dolgot össze kell kapcsolni, azaz a jesivát végzett ifjuságot alkalmassá kell tenni elsősorban a rituális fogyasztási cikkek gyártására. Így meg van vallási szempontból a megbízhatóság és emellett óriási szociális munkát végzünk.

— A kérdés gyakorlati megoldását úgy képzelem, hogy a testileg egészséges 18. életévét betöltött jesivabócher, akit illetékes helyről ajánlanak, belép egy élelmiszerüzembe, ahol két évig tanul, körülbelül 3 évig praktizál és ezután nyugodtan engedhetjük a gyakorlati életbe. Ilyen ifjunak jesivai élete következtében, erkölcsi tartása lesz, azonkívül gyakorlati kiképzése is teljesen megfelelő.

— A pénzügyi fedezetet a fokozott fogyasztás fogja meghozni. Eddig a rituális cikkek rendkívül drágák, mert a felülvizelt költségek megdrágítják azokat. Mi arra fogunk igyekezni, hogy a rituális cikkek ne legyenek semmivel sem drágábbak, mint a többiek és épen olyan jók legyenek, mint a nem-rituálisak, úgyhogy rászoktatunk minden zsidót, akinek van érzelme a jesivát végzettek elhelyezkedése fontossága iránt, cikkeink használatára.

— Legközelebb 50—60 bócher csoportosítunk és mintacsoportot alakítunk. E tekintetben összekötötésbe léptünk a „Machziké Jesivaisz“ egyesülettel, hogy segítségünkre legyen a jelöltek megválasztásában.

— Az első siker után remélhetőleg az összes hivatalos testületek segítségünkre fognak sietni, úgy erkölcsileg, mint anyagiilag. A kérdés megérdemli a tanulmányozást, az úgy a buzgóságot, mert hisz közösségünk legkiválóbb ifjuságának a jesivát végzetteknek életfenntartásáról van szó, ami egyértelmű a hagyományhűség, a Tóranulás biztosításával a következő nemzedékre.

Budapesti talisz-szövődé

MEISELS könyvkereskedő ROMBACH-UTCA 8 (Templommal szemben.)

Kundmachung

Wirkungsvolle in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel Barmizvo, Chasene, Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu massigen Preisen, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő aufwärts, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. —

Pschettl werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Mein Israel auf אבות אבות P 1.20
Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Egy különös „agüno“-eset

A zsidó vallástörvény szerint egy asszony, akinek férje eltűnt, csak akkor mehet újból férjhez, ha az utóbbi elhalálozásáról legalább egy szemtanú tesztelést, vagy ha az agnoszkálás megtörtént. Amíg ez bekövetkezik, az asszony „agüno“, le van kötve olyanhoz, akinek életbenléte bizonytalan. Ha közbe férjhez menne s első férje felbukna, a legsúlyosabb konzekvenciákkal egybekötött bünt követte el a vallástörvény szerint. Az agüno sorsa megrendítő, de a családi élet szentségének elve felülemelkedik az egyéni szenvedésen. Hogy ez a szempont mennyire megokolt s az élet eseményeitől alátámasztott, mutatja a következő eset, melyről a lengyel lapok írnak:

Vilnában két évvel ezelőtt letelepedett egy idősebb magánember, kis üzletet nyitott, szorgalmasan dolgozott és bizonyos jólétre tett szert. A kiskereskedők egyik mulatságán találkozott egy Reich Zseni nevű leánnyal, akiről csak azt tudta, hogy a vidékről származik és egy rendes családnál szolgál, gazdáinak teljes megelégedésére. Ez arra indította őt, hogy megkérje a szorgalmas leány kezét. A leány nem szívesen ment bele az ajánlatba, mivel a férfi az ötven felé járt, tehát a leány apja lehetett. De hát mit tehet a szegény leány? Beleegyezett. És

ki is tüzték az egybekelést. Az ünnepélyes alkalomra a vidékről feljött a leány anyja. Amidőn a menyasszony a chüpe előtt bemutatta vőlegényét, az anya egy kiáltással elájult, majd amikor felocsoták jajgatva mondta:

— Hisz ez az én férjem! Saját apádoz akartál nőül menni?

A vőlegény megdöbben s izgatott tárgyalások után kiderült a következő: A vőlegény vagy huszonöt évvel ezelőtt megnősült, csak zsidó törvény szerint. Született kis leánya, aki a felesége családi nevére szerepelt. Emberünk egy kis orosz városban élt, bevonult egy szibériai hadtesthez, de már nem szerelhetett le, mert kiűtött a háború. A háború borzalmai közepette a kis város elpusztult, anyja és leánya Lengyelországba menekültek, ott letelepedtek. A férfi hiába adott életjelt magáról, a levelek nem érték el családját, így megbárkozott a gondolattal, hogy mindketten meghaltak. Ő meg mint szegény ember, nem igen ért rá menyasszonya azonosságát kutatni. Így történt, hogy 25 év után a menyasszonya helyett feleségét és gyermekét találta meg.

A szerény lakoma elő volt készítve. Mit tehettek más? A lakodalmi étkezés a viszontlátás öröme rendezett vacsorává alakult.

Antiszemita próbálkozás Amerikában

(Egy new-yorki levélből)

Amerikában erős előítélet uralkodik ugyan a zsidóság ellen, de ez inkább ösztönszerű idegenkedés, s nem szervezett, program-pontokra alapított mozgalom. Ennek az ösztönszerű idegenkedésnek vannak súlyos következményei. Nyilvános titok, hogy a zsidóknak, magasabb tanintézetekhez, egyetemekhez való útja, meg van nehezítve, hogy orvosi és ügyvédi pályán való boldogulásuk igen sok akadályba ütközik, hogy a bankszaktimból is úgyszólván ki vannak szorítva. Most azonban a hitlerizmus kezd gyökeret verni Amerikában. Az a körülmény táplálja ezt a mozgalmat, hogy Amerika megszűnt immár a háttartalan gazdasági lehetőségek országa lenni és most olyan terület, ahol minden munkahelyért küzdeni kell. Eddig kétszer volt már szervezett antiszemita mozgalom. Az ismert autógyáros, Ford csinált antiszemitizmust, amely azonban azzal végződött, hogy Ford nyilvánosan megkövette a zsidóságot. A második szervezés volt a

Ku Klux nevű titkos szervezés, a néger ellen, amely csak mellékesen foglalkozott az antiszemitizmussal. Ez a mozgalom is ellanyhult. Most azonban a közgazdasági helyzet rosszabbodása miatt könnyű elhítenni az elkészített munkanélküliekkel, hogy a bolsevizmus, „ez a zsidó ördögi szervezés“ az oka mindennek és csak a hitlerizmus tudja ezt a bolsevizmust kiirtani. E jelszó miatt a nagy tőke egy része támogatja a mozgalmat, ép úgy, mint Németországban, pedig Németország példája már megmutatta, hogy a hitlerizmus később támogatója ellen fordult és határozottan „nagy tőke“-ellenes. Érdemes megjegyezni, hogy a hitlerista propaganda különösen ott talál hálás talajt, ahol a zavartság, a kusza gondolkodás, mintegy vallási szervezetbe van tömörítve, mint például az okkultistáknál. Mindezek ellenére egyelőre nem kell félni a mozgalom döntő elhatárolódásától, el- lenben igen sok kelletlenlést hozhat a zsidóknak.

A Szentföldről

Összeapás Tel-Avivban

Tel-Avivban véres zavargások voltak. A zsidó lakosság összetűzött az angol rendőrséggel közpört zúdtott a rendőrökre és forró vízzel öntötte le őket, úgyhogy Jaffából kellett karhatalmat kérni a forrongó lakosság megfékezésére. A tel-avivi zsidóság nagygyűlést tartott, amelyen tiltakoztak az ellen, hogy a palesztinai angol hatóságok lehetetlenné tegyék a zsidók bevándorlását. A nagygyűlés határozati javaslatot fogadott el, amelyben a sérelmes rendelkezések sürgős visszavonását követeli s ezt a határozati javaslatot azonnal kinyomatták és kiplakátozták. Amikor a plakátraasztók megjelentek az utcákon és hozzáálltak munkájukhoz, a rendőrség is beleavatkozott; elszegette a plakátokat és lefoglalta. A plakátraasztók szembeszálltak a rendőrökkel s pártjukra állott az egész zsidó lakosság. Nagy tömegek verődtek össze s a rendőrök kénytelenek voltak visszavonulni. A tüntetők közpört zúdtottak rájuk, az asszonyok pedig a házak ablakából forró vízzel öntötték le őket. A Jaffából seprítsgéggel hívott rendőrcsapat parancsnoka is csak úgy tudta helyreállítani a rendet, hogy sortűzzel fenyegette meg a tömeget. A tüntetők vezéreit letartóztatták.

Városi választások Jeruzsálemben

Az angol kormány a városi törvényt már jóváhagyta és a jelenlegi városi arab vezetőség „előkészíti“ a választásokat, még pedig olyképen, hogy zsidó többség semmiesetre nem jöhet ki győztesen. A képviselőtestület 12 személyből fog állni, 12 kerület 1—1 képviselőt választ. Az arab polgármester a kerületi beosztást a kerületi kormányhatósággal egyetértve a választói kerületeket a következőképen osztotta be: 4 zsidó kerület, 6 arab, 2 vegyes lakosságú. A választás február elején lesz megtartva. A kerületek beosztásáról semmi tanácskozás nem folyt az angol kormányzat részéről a zsidósággal. Tehát a 65 százalékos zsidó városban, ahol az adók és vízdíjak 80 százalékát zsidók fizetik, a zsidóságnak nem lehet beleszólása a vezetésbe — „saját“ országában. Alexander Vilmos

UNIVERSAL

iroda- és lakberendezési vállalat
Wessolányi-u. 8. (Tel.: 37-8-42)

Mindenemű új és használt bútorok, egyes különálló darabok, irodaberendezések, legolcsóbb árban, minőségben és választékban.

ORTH. PENZIÓ

Télen is nyitva Magaslati levegő a Svábhegy déli lejtőjén. Lábbadozóknak is. Olcsó és kitűnő kiszolgálás, napi P 4-től.

Farkasvölgyi Park-Penzió I., Torbágyi-ut 110 Telefon: 65-2-75.

Első forrásból kaphat
ezüst tórafelszerelést,
szédertálat,
gyertyatartót menórát,
arany, ezüst és briliáns
ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél.

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, VII., Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

Nem a világalom a zsidóság célja, hanem az egyetemes erkölcsi világ

— Egy antisemita könyv körül —

Grácban megjelent egy Ritter nevű plébánostól „Das Judentum“ című könyv, amelyben meg van ismételve és népszerűsítve mindaz a sok badarság, amelyet egy másik hitvány antisemita hamisítvány „Ción bölcsének jegyzőkönyve“ akart elterjeszteni. Az utóbbiról most folyik egy svájci bíróságnál egy per. A Svájcban terjesztett példányokat Ehrenpreis stockholmi főrabbi kérésére, aki a könyv előszavában rágalommal van illetve, elkobozták és a svájci bíróság hivatalosan meg fogja állapítani, hogy ez a fércmű közönséges koholmány.

Ritter gráci plébános könyvét azonban a gráci érsek hozzájárulásával adták ki. Ez az utóbbi körülmény rendkívül nagy feltűnést keltett, mert Bécs herceg-

érseke, az osztrák katolikus egyház feje: dr. Innitzer többszörösen hangoztatja a nyilvánosság előtt a vallási türelmet és a polgárok összetartozását. Egy bécsi zsidó író: Chájim Bloch (akinek a gólemről szóló könyve magyar fordításban megjelent a Zsidó Ujság-ban), levelet intézett a gráci érsekhez és csodálkozásának adott kifejezést, ilyen mű approbálása fölött. Az érseki hivatal nem nagyon őszinte választ adott. Azt írta, hogy az érsek által adott engedély (imprimatur) csak azt jelenti, hogy az illető könyvben nincs egyházi szempontból kivetni való, de nem azt, hogy a főpap azonosítja magát a könyv tartalmával. Természetesen az ember azt hinné, hogy a gyűlölet hirdetése igenis egyházzellenes valami. Ritter könyvének a főgondolata,

hogy a zsidók világalomra törekcsenek. Ezzel szemben Chájim Bloch idézi a Rambam („Jod Hachazoko“ végén található) következő kijelentését:

— A bölcsék és a próféták nem azért vágyakoztak a Messiás után, hogy az egész világon uralkodhassanak, nem is azért, hogy elnyomják a bálványimádó népeket, sem azért, hogy a világ népei Izráelt magasztalják, azért sem, hogy ehessenek és ilhassanak s teljesen az élvezeteknek adják magukat, hanem kizárólag azért, hogy teljesen a szent tanulmányozásának élhessenek, anélkül, hogy meglennének akadályozva ebben, mert abban az időben nem lesz éhség, sem háború, sem gyűlölet, sem vetélkedés, hanem bőséges jó fog előmenni a világon.

sunkból. Az igazi szabadságra példát adtak a mi chasmonesi hőseink. Ha feladták volna igazukat, élhettek volna külső szabadságban. Ők azonban úgy érezték, hogy nem ér egy élet semmit sem, ha nincs meg a belső szabadság, amelyet csak az I'tennel és tanaival való kapcsolat adhat meg. Sikraszálltak a hellenizmus bölcsesletével, amely minden kényelmet, élvezetet, cifraságot, társadalmi hazugságot, konvencionális valót-lanságot, a szavak árjával és mártásával igazolni tudott. Ők a kényelemnek lágy fuvalhangja helyébe a becsületnek sajtóforhangját választották és népük multja szellemében, népük jövőjéért odaadták életüket.

Hogyan lehetünk méltók hozzájuk? Ugy, ha megvalósítjuk az előírást:

אש תמיד רוקד על המוכה לא הכנה
„A szent tűz égjen benn“ az oltáron, ne aludjék el.“ Minden szívnek ilyen oltárnak kell lennie, amelyen a chasmonesi idealizmus, odaadás, áldozatkészség, önzetlenség tüze lobogjon.

A szentélyi menora olaja préselt, zúzott boggyóból készült. Jelképe Izráelnek, amely a szenvedések, az üldöztetések hatása alatt adja a Tóra s a miczvó világtító olaját. Ezzel kapcsolatban mondja a midras: „Ezen a világon szükség van a menóra világosságára, de a jövőben az Örökkévaló lesz a te világosságod.“ Ez azt jelenti: megható, ha elnyomások, üldöztetések közepette tápláljuk magunkban a Tóra világtító fényét, de a szép jövő, az igazi fejlődés eredménye az lesz, ha nem az elnyomás hatása alatt történik a világtítás, hanem teljesen I'ten iránti szeretetből.

Schreiber Sámuel: Chanuka

Ismét kigyulladnak a kicsiny, oly sokat mondó mécsesek. Szentélyavatásnak, Chanukónak napjain gondolunk a mi nagy hőseinkre, Matiszjohúra s a Chasmoneusokra. Szimbolikus ezeknek a napoknak a jelentősége. Tisri havával elmúlnak a nagy ünnepek az ő magasan szárnyaló áhitatukkal, szívreható és felemelő imáikkal és megtelik a szív bizalommal és reménnyel. Azután következik a hétköznapi sorozata, a szürke, idegrázó életközdelem. A kedély lassankint eltompul, a kétségbeesés sötét felhője kóvályog a lát-határon, a gondok fekete madarai vájnak lelkünkben karmaikkal. És akkor, mintegy lelki egyensúlyunk megmentésére beköszönt a fénynek az ünnepe.

Szól a chanukamécse a kis korsórol, amely kifogyhatatlan volt. Megerősíti reményünket, hogy a mi életközdelemünkben is, csekély erőnk olajkorsója I'teni segítségével bőséges és dús lesz. Magtanít

bennünket szerénység körében is a sugárzó fény élvezésére, hiszen azért rendeli a hagyomány, hogy

נר חנוכה שהניחה למעלה מן אמה פסולה
nem szabad a chanuka gyertyát túl magasan gyújtani. Meg akar óvni a kétségbeeséstől, azért azt írja elő a vallástörvény, hogy nem szabad a chanukamécset lesüllyeszteni s mélységben gyújtani. Hirdeti:

כשעה הסכנה מניחה על שלחנו
bajok idején húzódjunk vissza családi körünkbe, mert ez jelenti a mi erőnköt.

Chanuka az igazi zsidó szabadság ünnepe. Uton-utfélen halljuk a szabadságnak hangoztatását. Szabadság alatt mindenki azt érti, hogy az ő akarata teljedjen, a másnak rovására, másnak a joga csak annyiban érvényesüljön, amennyiben az saját kényelmét nem érinti. Pedig a szabadság jelenti a szent törvénynek tiszteletét saját elhatározá-

Nagyságos Asszonyom!

Méltóztassék megtekinteni modernül ujjáépített áruházunkat, Mindent felülmul a Spitz-féle szövet és selyem áruház decemberi occasiója.

Vétélkényszer nélkül mutatjuk be dúsán felszerelt raktárunk legdivatosabb és legszebb cikkei, rendkívül olcsó áron.

Spitz Hermann selyem és szövetáruház

VII., Erzsébet körút 34.
Saját házában.

Royal Orfeummal szemben
Szombat és ünnepnap zárva

Dr. Reich Sándor: A menóra lángjánál

Ösödök távlatából felénk világít egy fény, amelyet először hajdanában a mi nagy őseink gyújtottak meg lelkesedéssel és szent örömmel, nagy missziójuk tudatában. Kicsiny fényparány vala ez akkor és mindennek dacára még ma is szórja fényét reánk és közibénk, lelkesít és buzdít bennünket és örökké fog égni; mert e láng megemlékeztetője egy nagy fénynek, amely hivatva lón az egész világot keresztüljárni. És ez nekünk, zsidóknak adatott át, hogy szerteszéjjel hordozzuk és hirdessük nagyságát és szentségét, melegségét és éltetőségét, tisztaságát és szépségét és amely akkortájt, a Makkabeusok idejében nagy veszélyben forgott, mert tervbe vétetett kioltása. Hiszen ezt mondjuk imánkbán Chanukakor: „Keseomdo malchusiz jvon horsoo al amcho jisrool l'haschichom tajroszecho ul'haavivrom méchüké riczajnehó — Jovon a bösz feltámad, hogy elfeledtesse Izráellel I'ten szent tanát és eltérítse az Ő akaratának parancsolatait!”

És ami akkor történt, azóta sokszor ismétlődött más és más alakban, más és más eszközökkel, de sajnos, mindig ugyanazt a célt elérendő. De valahányszor veszélyben forgott a mi zsidó létünk és ellenségétől körülveve, kétségbeesetten tekintettünk a megszabadítás felé, újból és újból meg volt bennünk az erő és a lelkesedés feltápaszkodni és felemelkedve a kicsiny lángocskán, meggyújtottuk, éltető elemünket elérendő a nagy, hatalmas, melegítő fényt és fennen hordoztuk évszázadok viharán keresztül mind mai napig és az buzdított, erősített, vigasztalt és győgyített bennünket. De maga e kicsiny fény is csak látszólag kicsiny, valóságban azonban nagy, világraszóló, hatalmas. És miben rejlik ez az ő erőssége és magasztossága. Az egész zsidóság közös törekvésében és a közös akaratában.

Mert ez a fény millió meg millió zsidó házból és millió meg millió család házi oltárán fellelhető és csak így volt képes évezredek szomorú eseményeivel dacolni, felvenni a küzdelmet mindazokkal, akik a fényt megsemmisíteni törekedtek...

„Amidőn a görögök a szentélybe léptek, megtisztálatlantották az összes olajokat és amikor a chasmoneusok legyőzték őket, csak egy korsó olajat találtak ott, amely a főpap pecsétjével volt ellátva, ez csak egy napra volt elegendő, de csoda történt és 8 napig égett. Esért a red hővetkező évben ünnepnapokul állították be ezt az időt. Hillél-ima elmondásával és hálaadással.” (Sabosz 21.)

Ámde joggal kérdezzük: vajjon

semmi egyéb sem történt akkor, csupán az, hogy minden olaj meg lett tisztátalanítva? Nem-e játszódtak le sokkal mélyebben járó, mélyebbre vágó, rettenetes és borzalmas, egeföldet megrázó események? amint ezt a sabosz-chanukai pijüt (imaköltmény) nekünk feltárja. Nem-e lett ezer meg ezer hívő áldozata szent meggyőződésének, martíromságát szenvedve?

Ámde ez a tanítása a talmudnak arra akar bennünket oktatni, örök időkre szólva, hogy mi volt a kiinduló pontja mindama szomorú és retentő eseményeknek, amelyek a zsidóságot akkor, de már annak előtte is és még inkább ezután, számtalanszor a martíromság útjára terelte. Mert nem mindjárt jött az ellenség fel-fegyverkezve vérontó eszközökkel, nem mindjárt fogta kezébe a kardot és feszítette az íjját. Sőt ellenkezőleg, félrevezetésül azt hirdették: a hellén szellemet és műveltséget árasztják a népek sorában, felemelni, javítani, és nem megsemmisíteni avagy gyöngíteni akarnak... És e kicsinynek látszó résen keresztül lassan, de biztosan jutott az ellenség a zsidóság szentélyébe. „Uchesenicheszú jevonim b'hécho!” és mihelyt egyszer oda betették a lábukat és tisztálanságukkal megérintették a magasztosságnak szegélyét „Emú kol hasmanim”, successive könnyen bemocsokolták „az összes olajokat”, hozzányultak a Tóra vilárosságot terjesztő parancsolataikhoz, amelyek a zsidóság leg-szentebb és legértékesebb fényét fenntartani hivatva voltak. Kinyújtották kezüket mindenre, ami Izráelnek szent.

Legyünk ám résen, vigyázzunk hőiesen, mert ez a veszély nem szűnt meg, sőt új erőre kelve még nagyobb intenzitással fennáll.

De ha már itt és amott megfélekedtünk szent kötelességünkről és a szétbontó, aláásó befolyásoknak rést engedtünk, vessünk csak egy rövidke pillantást ama szomorú, gyászos és rettenetes multra, amelyről a Chanuka-lángocska regélnek. És meglátjuk, hogy még ama véres, embertelen, minden szépet és halhatatlant aláásó és megsemmisítő korszakban is meg lett mentve, pach echod sel semen sehójo minach bechajszomaj sel kajhén góajil, egy kicsi olajkorsó, amely nem volt egyéb, mint legnagyobb kincsünk a Szentírás. A talmudban (Sabosz 21) Bész Sammaj és Bész Hillél vitáját

Miskolcra utazók keressék fel Perlestein szalámi és tüstöltés üzletét, ahol áll a d o a n friss áru kapható. Széchenyi-u. 68.

találjuk Előbbi szerint az első Chanuka-estén 8 lángot kell meggyújtani és a rákövetkező estéken mindig eggyel kevesebbet; Bész Hillél tanítása azonban megfordítva szól: az első este egyet s azután minden este eggyel többet. „Lilú vilú dívré Elajkim chájim”, a két ellentétesnek látszó tanítás kiegyenlíthető a következő elmélettel: Az oltárt felszentelő ünnep arra figyelmeztessen bennünket, hogy ama esetben, ha a „korsó olaj”: a szent Tan, a zsidóság eme erőssége körünkben י״ת lefelé tendálna. „pajchész v'hafléch”, a Tóra világtító lángjai mindennap egyre csökkennek, akkor sem szabad elesüggednünk, még akkor sem, hogyha „a nyolc lángból már csupán csak egy lángocska világítana...” Hanem: annál inkább és annál erősebben kell kitartanunk és törekednünk, hogy a még megmaradt egyetlen láng, a Tórának megmentett egyetlen világtítófáklyája „majszif v'hafléch” vissza a nyolcszorosára erősödjék, szaporodjék. Hogy a Tóra szent igéi egyre jobban és jobban melegítsenek és éltessenek bennünket...

„Hójo tajfész nér chanuko vajméd laj ószó v'raj klím — ha valaki ahelyett, hogy letenné, a kezébe veszi az égő chanukagyertyát és megáll vele, nem teljesítette kötelességét” (Sabosz 22.) Ez jelképesen azt jelentheti: hogyha valaki csak fitogtatja a Tóra lángját, dicsekszik a szent Tan ismeretével, ahelyett, hogy tettekkel bizonyítsa be rendíthetetlen buzgalmat és lelkesedését, „ezzel nem tett semmit”, nem teljesítette kötelességét. Vallásos hangulomtól áthatott tettekkel, nemcsak cselekedetekkel kell hitvallást tenni a zsidóság mellett.

Ugyképen lehetünk csak képesek az idők és viszonyok viharában megállani és a zsidóságunkat megmenteni.

Mint egykoron Antióchusz, úgy vannak a jelenben is a bennünket megsemmisíteni akaró szellemtől áthatott vesérférfiak a világ nem egy országában. Elszenyvedve, lealacsonyítva ki nem mondható haragtól-szított népektől körülveve él a zsidóság a sötét, reménytelen jelenben. De ha arra vigyázzunk, hogy mint őseinknél, úgy nálunk is bensőnkben éljen a chanuka-més lángja, amely buzdítson kitartásra és nemesítse érzelmi világunkat; ha a Makkabeusok példáját követjük, akik életük veszélyeztetésével szállottak sikra legdrágább kincseik megmentésére, úgy nem kell félünk, hanem reményteljesen tekinthetünk a sivar jelenből a jövőbe, amelyetől elvárjuk, hogy felszabadítsa a szabadságot és vele az egész emberiséget a nyomasztó, keserves állapotoktól, hogy „majszif v'hafléch”, napról-napra szaporodjék a szabadság, a nemesítés az emberiség és béke lángja.

Chanukai történet

Az x-i földesurat „zsidó náobnak” nevezte a nép. A „zsidó” jelző csupán csak annyiban illette, hogy rendszeresen ki-fizette a reá kivetett hitközségi adót. Egyébként azonban megszakított minden érintkezést a zsidósággal. Egyetlen leánya, a Marika nevelését pedig egy német Fräuleinra bízta. Tizenhárom éves korában katolikus leány-nevelőintézetbe adták be Marikát a szülei, hogy garantált zsidómentes és előkelő nevelésben részesüljön.

A karácsonyi szünet kihirdetése után Marikát autó röpítette a rég nem látott és már nagyon áhitott szülői környezetbe és a pajtások körébe. Marika falta szemével az uton elvonuló, hóval borított fehér tájakat. Vizsgálta és kutatta a futó mezőket, a rajta elterülő házakat.

— Nini, mi az ott abban az ablakban. a végső cselédházban? Mintha égne az ablak, apró fények táncolnak — szólta Marika a kíséretében levő kisasszonyhoz.

— Ez téged, Marika, nem érdekel. Valami... zsidók laknak ott — válaszolt a kisasszony, a hangjában nem kevés megvetéssel.

„De hát hogy kerül ide zsidó?” kérdezte Marika éppen amikor az autó befordult a nagy kapun, egyet zökent és megállt a kastélyba vezető lépcsők előtt.

Az ajtó kitárult, Marika megdöbbenéssel a szülők kitárt karjaiban pihent és kislányos alakja eltűnt ölelésükben.

Marika éjjel nem tudott aludni. Foglalkoztatta fantáziáját a titokzatos rejtély: Hogy kerülnek a zsidók az ő udvarukra? Milyenek azok a zsidók és minék teszik a gyertyákat az ablakba, ha már meggyújtották azokat. Az újat akarják talán megvilágítani az arra haladó vándoroknak? Mégis csak különösek ezek a zsidók?! — Ezek a gondolatok rajzottak gyermeki agyában, miáltal türelmetlenül hánykolódva kis ágyán a reggelt várta, hogy végre feleletet találjon a kérdésekre.

Másnap megkérdezte az egyik cselédet, aki elmesélte neki, hogy abban a cselédházban a zsidó metsző lakik, akit azért bocsátott be a hitközség kérelmére a földesúr, mert a hitközségi sakterlakás az ősszel az esőzések következtében összedőlt és R. Jomtov, a metsző, családjával együtt hajléktalan maradt.

Réb Jomtov, amikor beköltözött, szigorú utasítást kapott a hitközségtől, hogy ne merjék a földesurat háborgatni. R. Jomtov és családja alkalmazkodtak az utasításhoz. Nem voltak tolakodók és nem is remélték, hogy az uraság ajtaja számukra valaha is kinyílhat. Nem vágyódtak oda, ahova bebocsátást nem remélhettek.

Igy éltek egymás szomszédságában a nábob és az I'ten szolgája, megközelíthetetlen végtelen távolságban. Szegényen, de megelégedetten élt R. Jomtov a pompa és gazdagság árnyékában. Szomorú egyhangúságban multak a napok, míg a tél beköszöntött és a dermesztő szél megfagyasztotta a leeseet havat és a patakot a major mögött, megalkotván természetes jégpályát.

Csakhamar beköszöntött a Chanuka is, mely R. Jomtov egyhangú életébe egy kis változatosságot hozott. A hívek szerették a mindenkor kötelességtudó kántort s ilyenkor ajándékokat küldtek neki, ki-ki tehetsége szerint: egy szekérke fát, egy kis cukrot, vaját stb. Hazajött Chanuka szombatjára Mordchele is, a metsző fiatal bócher fia, aki egy közeli jesiván tanult. Értelmes, szép és kedves fiú volt Mordchele, villogó fekete szemekkel és lobogó pász-szal a halántékán. Jól tanult és kellemesen csengő hangjával nagyon szépen énekel.

Marika a cselédétől hallottak után még kíváncsiabb lett a majorba költözött zsidókra. Hallott ő már egyet-mást metszőkről beszélni. Igaz, hogy sohasem hitt a buta beszédeknek, de azért mégis vágyott a „félelmetes embert” megismerni. Lement hát Chanuka szombatján a major mögé kocsolyázni. Egy kis cselédlányai ment, mert Fräuleinnak dolga volt. De mert a kis cseléd fázott, beküldte őt melegedni és ő maga a sakterek lakása előtt siklott fel és alá a jégen. R. Jomtov és fia éppen *solajs sz'udajs* mellett ültek és „z'mirajst” énekeltek. A szép melódia megütötte a ház előtt kocsolyázó Marika fülét. Nekilendült egy merész kanyarlattal a partnak, hogy közelebb jusson a hanghoz. Egyszerre csak megingott és velőtrázó sikoltással alámerült a vízbe. Beszakadt alatta a gyenge jégtréteg.

R. Jomtov, Mordchele és az egész család azonnal kiszaladtak a szobából és futottak egyenesen a sikoly irányába, a patakra. Mordchele a kezébe akadt husánggal feltörte a lék körül a jeget, leereszkedett a vízbe és kihálászta az elalélt kislányt. Bent a szobában megszabadították Marikát vizes ruhától, átcserezték száraz fehéreneművel és ágyba fektették.

Heiden Jenő optikai és fotó szaküzlete
Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.
Szemüvegek, látcsövek, hőmérők
Díjtan szemüvegvizsgálat. Használt fényképezőgépek. Amatőr-felvételek szakszerű kidolgozása.
— Szombaton zárva. —

Mire R. Jomtov és Mordchele a Mariv imá után a templomból hazajöttek, Marika már otthonosan csoszogott a lakásban és pajtáskodva csevegett a gyermekekkel. R. Jomtov „havdolót” csinált, majd meggyújtotta az ablakban álló menorában a chanuka-mécseseket. Marika meghatódva, gyönyörűséggel bámulta a fel-fel lobogó apró lángocskákat és Mordchele „moajz-csür” éneke alatt háttartalanul lelkendezett, szinte maga is velük dudorászott.

Megkérte Mordchelet: magyarázná meg neki az egész szertartásnak az értelmét és okát.

Mordchele teljesítette a kislány kérését, elmesélte a hős Chasmoncusok történetét a Chanuka csodáját. Lelkes szavakban lefestette az oroszlánlelkű Matiszjohü főpap és vitéz fiai hős harcait és a zsidóságot a pusztulástól megmentő győzelmeit Marika nagyon örült a zsidók győzelmének és az ellenség pusztulásának. Örült, hogy a zsidóknak is voltak hősei, nem úgy mint neki a rossz emberek mondták. Nem is akart ő sohasem rosszat elhinni a zsidókról.

... Közben sápadtan benyit R. Jomtovékhoz a kisasszony és érdeklődik Marika iránt. Kétségbeesve értesült Marika balesetéről, és hogy a szülők előtt titokban tarthassa, lehozott más ruhát, így vitte őt haza.

Éjjel Marika rosszul aludt, lázálmai voltak. Rablók üldözték. El akarták rabolni a szívet s már-már elérik, amikor megjelenik álmában Mordchele az egyik kezében menorával, magasan lobogó lángocskákkal, és a jobbójában hatalmas karddal, mellyel lekasabolta a rablókat. De amikor Marika meg akarta köszönni Mordchelenek hős cselekedetét, a fiú elfordult tőle, mert ő nem jó zsidó leány. Marika sírt és zokogott: „En jó zsidó leány akarok lenni, anyuka!” — kiabált. „Te is légy jó zsidó asszony, anyuka” — rimánkodott és keserves sirással követelte Mordchelet, hogy ő maga mondja meg neki, hogy nem veti meg őt többé.

Marika pár heti betegség után felépült és megtartotta ígéretét: jó zsidó leány lett belőle. Az internátusba nem akart visszamenni. A szülei sem kényszerítették rá. Sőt: R. Jomtovék felkérték, hogy oktassák Marikát, illetve most már: Mirjamot valódi vallásos szellemben. Így azután a szülők is visszatértek a vallásos életmódhoz és mint jóérzésű zsidók sokat áldoztak zsidó célokra, mint igazi zsidó nábobok. Megszolgálták a néptől kapott nevet.

És Mordchele... tanult szorgalmasan és évek múltán a hős életmentőt megillető jutalom sem maradt el.

Weisz Herman (Sátorlajuhely)

A főpolgármester beszédének margójára

Budapest főpolgármestere indíttatva érezte magát, hogy nyilvánosan vitára szálljon egy ifjúsági szóval, aki hazafias ünnepélyen azt hangoztatta beszédében, hogy alig van az országban egy férfi is, akire tisztelettel fölnezhethetnek és azt is kijelentette, hogy a mostani ifju nemzedék előbbrevaló az előbbi generációnál. A főpolgármester az egész beszéd irányára ellen a megbántott erkölcsi igazság nevében kikelt. Aki ezt a beszédét elolvassa, az látja, hogy minden szavában a Biblia és a Talmud szelleme szólal meg. Amikor Jesájo próféta valami borzasztót akar mondani, megrendítően s megrendülten állapítja meg: „Jirhavü hanaar b'zokén — az ifju gögösen pöf-feszkedik az öreg fölött és a könnyü-veretü a tisztelt fölött.” A Talmud bölcsői az ebben rejlő borzalmat még jobban alá-festik, amikor azt hirdetik: a próféta előzőleg 17 átkot látott nemzedékére lesújtani, de legsúlyosabb a tizennyolcadik, az ifjúságnak pökhendisége. A Bibliának van érzelme az ifjúságnak iendítő ereje, feszülő izmai iránt, azért hirdeti a bölcs király: „Az ifjak dísze az ő erejük”, de — „a vének dicsősége az ő aggságuk”... Ha az ifjúság a saját kortársait magasabbra taksálja elődeinél, az a Talmud erkölcsi megfélése szerint rettenetes. Milyen fájdalommal mondják a zsidó bölcsök: „Jaj a nemzedéknek, amely bír-ája akar lenni az ő bírának.” Sokáig nem volt érthető a Talmud ama kijelentése: „A fiataloknak építése rombolás.” De ha az ember látja, hogy milyen szellemel oltott bele az ifjúságba az a sokféle szervezet, amit különféle eszközökkel „kiéptettek”, akkor igazán tudatára jut annak, hogy van romboló építés, destruktív konstrukció is.

Hogy ez ennyire jutott, ezt is könnyű megmagyarázni. A Biblia szerint az igazság és jog I'tentől ered (Hamispat lélakim), tehát állandó és erkölcsileg meg-alapozottnak kell lennie. A mai állam-férfiak azt hiszik, hogy a jogot meg lehet nyírni, időleges, személyes, anya-

gias okokból, a jog elvesztette i'teni talaját, aminek következménye, hogy az egész társadalom fel van forgatva. De ez az abszurd helyzet bölcsünk szerint egy jobb idő előhírnöke. „A Messiás eljöve-tele előtt az ifjúság könnyelműsége és pöffeszkedése növekedni fog”, ami modern nyelven azt jelenti, be kell következni a jobb fordulatnak, mert így tovább már nem lehet. Ez a hit kicsendül a fő-polgármester szavaiból is, aki egyébiránt megállapította, hogy a régi nemzedék, amelyhez ő tartozik és amelyet a mostani ifjúság annyira lebecsmérel, nem zsidógyerekeket igyekezett megverni, hanem rendíthetetlenül őrt állott a harc-tereken ezernyi ellenséggel szemben. Minden erkölcsös ember, valláskülönbség nélkül, igazat fog adni neki, amikor a mai ifjúság lármás részének a szelleme ellen tiltakozik a tekintély, tisztelet és a hagyományok nevében.

Szlovákiából

Rabbiválasztás Huszton

Husztról jelenti tudósítónk: December 17-én megismétlődik a rabbiválasztás. Az alapszabályoktól eltérően nem a két legtöbb szavazatot elnyert jelölt között fog megejtődni a választás, hanem mind a három párt újra fölveszi a küzdelmet. Mind a három, még pedig a nagykarolyi (Teitelbaum főrabbi), a pápai (Grünwald, A. J. főrabbi) és az ungvári (Grünwald S. rabbi) szeretné megválasztatni jelöltjét. Egész biztos, hogy az új választás is meddő lesz, és egyik jelölt sem nyeri el az alapszabály szerinti 75 százalékát a leadott voksoknak. Erits mozgalom indult meg a nagykarolyi és a pápai párt egyesítésére. Az egyesülés egyik főmozzanata a pápai rabbi kiváló kvalitása, másfelől az a megkondolás, hogy Teitelbaum főrabbi nem fogad el rabbilevelet egy többségi párttól, mert ő az egész hitközség bizalmából akar főrabbi székbe ülni. Hiszen épen ezért nem fogadja el

Házasulandók és barmicvók figyelmébe ajánljuk **WEISZ PÉTER** szövődését, ahol taliszrok gyári árban kaphatók. Budapest, VII., Dob-utca 40. Taliszrok mesása és fahírítése. Telefon: 43-8-55.

AUSCH VILMOS ORTH. כשר BAROMFIÜZLETÉT áthelyezte: VII., Klauzál-tér 15 sz. alá Figyelmes, pontos kiszolgálás. Díjtalan házhozszállítás.

az évekkel ezelőtt neki felkínált szatmári főrabbi állást s bár meg van választva, a beiktatással vár, amíg nem bizonyosodik meg a hitközség teljes bizalmáról. A nagykarolyi és a pápai párt koalíciója azonban legfeljebb a megismételt választás eredménytelensége után kezd majd komoly alakot öltetni. Egyébiránt a helyzet itt csendes, bohrányoktól mentes. A múlt szombaton itt időzött egy családi ünnepség alkalmából Grünwald ungvári rabbi és igen nagyhatású d'rósót mondott a templomban, ahol szívesen hallgatták, nemcsak saját pártíveit. **Keller Simon**

Az ungvári klauz ügye

Az ungvári klauz ügyében a bírónak felkért munkácsi rabbiság úgy döntött, hogy a tárgyaláshoz a „klauz” ne mostani, a hitközséggel ellenséges viszonyban levő, vezetőjét küldjék. Így tehát még sokáig eltarthat az ügy rendezése.

A trnavai rabbiválasztás

Nagyszombati jelentés szerint, december 17-én ejtik ott meg a hitközségi választásokat. Az újonnan megválasztandó előjáróság feladata lesz a rabbiválasztás előkészítése.

Gabellaügy

A munkácsi hitközség ideiglenes vezetősége felemelte a gabelladijakat, de a határozat keresetülvittele nehézségkebe ütközik mert a szomszédos, csaknem egybeépített Oroszveg község nem akarja követni a példát és így attól kell tartani, hogy az ott levő baromfit be fogják csempészni Munkácsra.

61. M. kir. Állami Sorsjáték

17.000 nyeremény
250.000 ar. pengő értékben

FŐNYEREMÉNY

40.000 arany pengő

20.000 ar. pengő
10.000 ar. pengő

2-szer 5.000 ar. pengő

4-szer 2.500 ar. pengő

6-szer 1.000 ar. pengő

és még több nyeremény, amelyek mind készpénzben fizetettek ki.

Húzás december 29-én

Sorsjegy árak:

Egész 3.— ar. P. Fél 1.50 ar. P.
Kapható minden bankban sorsjegyárúsnál és dohánytözsében. Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesít a M. Kir. Pénzügyigazgatóság, Budapest V., Szalay-u 10.

JAJRE DÉO I. kötet, lemergi, jókarban, kerestetik. Cim válaszlappal.

Az elkvitlizett komaság...

Náci bácsi már jóval túljárt a hetvenen, midőn egy péntekesti ima után a samesz kihirdette a templomban: „Náci bácsi meghívja az egész hitközséget a ma esti Zócher-ra. A kihirdetés általános derültséget keltett, az emberek összenéztek és jót nevettek, „*Mazel tov*, Náci bácsi!” üdvözölték minden oldalról, amit szívélyesen fogadott, de mosolyogva jegyzé meg:

— Remélem, eljöttök és nem fogtok bojkottálni...

— Soh'se féljen Náci bácsi, mindnyájan ott leszünk — felelték és ebben igazuk is volt, mert Náci bácsi az egész hitközségben általános közkeveltségnek örvendett. Ámbár vallástalansága folytán a modernekhez tartozott, állandó víg kedélye miatt azonban, a vallásosak is szereték. Minden mulatságon ő szórakoztatta a társaságot, a chósziid „redliket” végigtáncolta és oly tüzes táncokat lejtett, hogy még a chósziidok is megírgyelték tőle.

— Milyen kár, hogy nem vallásos, — mondták neki — mint egy igazi szent ember lejt a táncokat.

— Miért éppen mint egy szent? — kérdezte kíváncsian Náci bácsi.

— Azért — felelte reb Mechl, a humorista, mert Jesájó próféta is mondja: „*Niáczú esz k'dajs jiseroól — Izráel szentje — Náci*”. A szójátékon jóízűen nevettek mely aztán rajta maradt és amelyért csöppet sem haragudott meg, sőt még el is dicsekedett vele. A dicsőség azonban nem tartott sokáig. Germániában kitört a hitlerizmus, a náciik ellen bojkottot hirdettek és így Náci bácsi sem kerülte el a sorsát. Hiába érvelt a fenti idézettel, reb Mechlnek is korrigálni kellett szójátékát a zsolttár következő versével: „*Am nóvol niáczú semecho... — aljas nép, Náci a neved...*” És ezért félt a bojkottól, mely azonban nem következett be.

Vacsora után az egész hitközség ellátogatott Náci bácsihoz, aki vendégeit pompásan terített asztalokkal fogadta. A vendégek persze kíváncsiak voltak Zócher-ra (újszülött fiúra).

— Náci bácsi — szólt az egyik vendég — mi a meghívásnak eleget tettünk, de a Zóchernak még nyomát sem látjuk?

— Ha csak az a baj, mindjárt meggyőződök róla.

Ezzel a mellékszoba ajtaját kinyitva beszólt:

— Anyuka, fricskázd meg a kis Zóchernak az orrát, hadd hallassa hangját. És ekkor erős gyermeksírás hallatszott, melyben a kis Zócher tiltakozott, amiért álmában megzavarták.

Náci bácsi ezután megmagyarázta: a leánya tegnap érkezett haza és ma reggel egy fiút hozott a világra.

— Ugy — mondá reb Mechl — ez nagyon pompás, Wachnacht éppen az első chanukaestére esik, amikor kitünő alkalom lesz, Náci bácsival együtt egy friss csomag kvitlivel, huszonegyest játszani.

— Azt már nem, a leányom engem tisztelt meg a komasággal és mivel életben egyszer játszottam, mint koma, amikor csunyan megjártam, megfogadtam, mint koma, többé nem kártyázom.

— Mi volt az, hogy volt az, — kérdezték többen — arra igazán kíváncsiak vagyunk?

Mire Náci bácsi elkezdett beszélni:

— Negyven évvel ezelőtt B. városkában laktam — mondta — hol egy jól védelmű üzlet mellett, feleségem és két gyermekemmel, megelégedetten éltem. Minthogy vallástalan szellemben nevelkedtem nem szoktam templomba járni, de üzlettel szemben volt a chósziid templom, a *klauz*, melynek hívei jórészt vevőimhez tartoztak és így már üzleti érdekből templomba járó lettem. Az igazat megvallva, nem sokat imádkoztam ott, de inkább szórakozásból, a chósziidokat megtéríteni jártam oda. Eleinte furcsán festett az én borotvált arcom, a hosszúságú hűvek között, de később azt is megszokták, nem törődtek modern külsőmmel és ha néha céloztak is rá, azt szelid és gyengéd formában tették. Egyetlen ember volt ott, aki kivétel volt ebben. Reb Chóne, a roshakól veje. Gögös természetével, fölényesen viselkedve, ellenszenves volt az egész templomban és ezt a fölényt velem szemben is akarta fitogtatni azáltal, hogy vallástalan életmódomat sértő célszavakkal aposztrofálva, minduntalan bosszantott. Ezt az embert akartam nagyzási hóbortjából kigyógyítani és kerestem hozzá az alkalmas pillanatot. Reb Chone szigorúan vallásos és tanult ember volt, de házassága hosszú éveken át gyermektelen maradt, ami egy vallásos zsidónál óriási hibát jelent, mivel a Tóra első parancsát nem teljesítette. Ez volt az a megsebezhető pont, amire én pályáztam, hogy ezáltal arrogáns viselkedését megtoroljam. Egy alkalommal, midőn vallástalanságomért moralizált, így szóltam hozzá: „Néze reb Chóne, akármit

beszél, én bizony vallásosabb vagyok, mint Ön, mivel én a Tóra első parancsát teljesítettem, holott Ön annak nem tett eleget.” Reb Chóne mélyen elpirult és mint egy megsebezett vad, menekült a színtérről, az egész templom kárörvendő mosolyától kísérve. Pár napig nem mutatkozott és különösen az én társaságomat kerülte.

Reb Chóne nagyon szívére vette a dolgot és annyira fájt neki az általam ejtett seb, hogy szinte magam is megsajnáltam őt és szerettem volna kiengesztelni. Közeleddt a purim, a legalkalmasabb idő erre, amidőn szokásom szerint streimli- és bekecslibe hosszú pajesz- és szakállal, csodarabbinak öltöttem. A hűvek mindenféle kérelemmel és könyörgéssel járultak elélem és kérték segítségemet.

— Rebbelében — jött hozzám reb Mechl, reb Chónet karonfogva — imádkozzon Chóne ben Frádl érdekében, hogy fia legyen.

— Chóne ben Frádl — ismételtém párszor és fejemet az asztalra lehajtva imádkoztam, — kérésének teljesítése csak azon feltétellel lehetséges, ha engem tisztel majd meg a komasággal.

— Megígérem — mondá reb Chóne — a rebbe lesz a kvatter.

— Ohó, ez nem elég, ez csak purim igéret, de erősítsd meg ezt kézáddal is!

— Ám legyen, itt a kezem, rebbelében. És erre megtörtént a kézáadás, mely után élénk Lechajim kocintással, egy pár pohár bort felhajtottunk.

Pár hónap múlt el azóta, az egész purimi stikli már csaknem feledésbe ment, amidőn egy nap, szenzációs hír járta be a városkát. Eleinte titokban súgta meg egyik aszony a másiknak, de később már nyíltan kolportálták, hogy a roshakól leánya, reb Chóne felesége, 10 évi gyermektelen házasság után végre — anyai örömeik elé néz. Nem kis ünneplésben volt része csekélységemnek, akinek az egészet köszönheték. „Ez a Sichermann — mondogatták — egy igazi csodarabbi!” és valóban nagy tisztelettel és hódolattal vettek körül. A templomban megjelenve, hangos „kvatter” felkiáltásokkal üdvözölték és így lassankint az egész hitközség nem szólított másképp, mint kvatternak. És ime, csaknem hihetetlen, reb Chóne ebben is kivételt képezett, mert ő, ha örült is a kis jóvendőbelinek, nem kis gondot okozott neki a *beigéri komaság* és folyton azon tűnődött, miképp lehetne megszabadulni tőlem. Amint értesültem, nem imponált neki, mint szigorúan vallásos chósziidnak, egy borotvált képű koma! Egy napon négy szemközt így szólt hozzám:

— Ugyebár, Sichermann úr, nem vette komolyan az én komasági ígéreteimet...

hiszen tudja, hogy ez szinte lehetetlen.

— Miért lehetetlen — kérdeztem csodálkozva — mit törődik Ön mások véleményével?

— Nem is emiatt — mondá — de hát már az úgy szokás, hogy az első fiúnál a nagyapa a koma és majd a másodikkal kárpótolhatom Önt.

— Azt már nem — tiltakoztam önértzetesen — egy kézáadás nem gyerekjáték és ha Ön az ígéretét megbánta, úgy nekem is jogom van megbánni. Vegye tudomásul tehát — folytattam erélyes hangon — ha nem is csinálhatom vissza már az egészet, de annyit megtehetek, hogy fiú helyett *leánya fog születni*, mely esetben *elengedem a komaságot*.

Ezen szavakra az asszonyka elsapadt és haragos tekintet vetve az urára, így szólt:

— Ne törődjön Sichermann úr a férjemmel..., maradjon úgy minden a régi-ben.

Pár nappal chanuka előtt végre elérkezett a várva-várt nap, a golya megjelent reb Chóne házában, egy szép fiúcskát hozva. Öröm és boldogságot hozott az új jövevény a családba, de büszkeség töltött el engemet is, látva jóslásom teljes beteljesülését. A harmadik chanuka este volt a „Wachnacht”, melyen megjelent a hitközség színe-java. Pompás és izletes étel-italok élvezése mellett, előke-
rült egy friss és ropogós Piatnik-féle

kvitli, melynek játszójához engem is meginvitáltak. Talán azért, mert nem igen volt kedvem hozzá, folyton vesztettem és a balszerencse annyira üldözött, hogy már az utolsó fillérlnél tartottam. És ekkor történt, hogy a roshakól tartotta a bankot, melyben egy szép és tetemes összeg fekiúdt és én mint „Vorhand” egy 12-es lapot kaptam! Elképzelhető az az izgatottság, mely erőt vett rajtam egy ilyen szerencsés fordulatnál, annak a tudatában, hogy éppen ilyenkor a pénztárca üresen áll. De nem volt sok időm a tűnődésre, mert a bankár megszólalt:

— Nos, kvatter, megüti az egész bankot?

— Persze, hogy megüti — szóltam és máris nyúltam, hogy húzzak egy lapot.

— Bocsánat — szólt a bankár — de tudja, hogy a lapra feltett összeget előre kell deponálni.

Mint derült égből a villámcsapás, úgy hatottak rám ezen szigorú szavak, a bankár feltétele, melynek teljesítése lehetlenné vált részemre.

— Pénzem nincs — szóltam — de akármilyen zálogot, vagy biztosítékot adhatok ellenértékül.

— Oh, ez fölösleges de ha akarja, az összeggel szemben felajánlhatja a komaságot. Ha megnyeri, akkor Öné a bank, ellenben, ha veszít, enyém a komaság.

A társaság nagyon helyesnek találta ezt a megoldást, amit viszont részemről ravasz cselnek tartottam, de bízva a 12-esben, mely a huszonegyes játékban a legjobb szám, s mivel más megoldásom nem volt, elfogadtam az ajánlatot! Kritikus pillanat következett, izgatótságon a tetőpontra hágott, midőn reszkető kezekkel húztam ki a következő lapot mely egy 4-es volt és utána egy 10-es... Tehát elvesztettem a játszmát és vele a komaságot. Ezzel a játszmát feladva, a társaságtól elbucúzva — eltávoztam.

Ennek dacára, másnap reggel a brissnél megjelentem, mely alkalommal reb Chóne *apósa volt a koma*, de annyi tisztesség mégis volt bennük, hogy engem *másodkomának* tiszteltek meg és én vittem a gyermeket a komának, úgy, hogy kevesen, csupán a beavatottak tudták meg a teljes valóságot. Még hosszú éveken át laktam ott, hol mindenki előtt, mint koma szerepeltem és ezt annyira megszoktam, hogy minden brisz alkalmával, midőn a samesz, szokás szerint „Kvatter” kiáltotta, már ösztönszerűleg is hátra néztem, a közönség nagy derült-ségére.

— Ez az *elkvitlizett komaságom* története — fejezte be Náci bácsi elbeszélését — és azóta fogadásom szerint többé mint koma nem játszom, még *chanukakor sem*...
G. J. (Torna)

Mosni, surolni...
nem fáradtság többé!

A VIM könnyűszerrel tisztít mindent a háztartásban. A VIM kimos és kíméletes. Kevés munkával ragyog minden a tisztaságtól. Nyugodtan használhatja, mert a VIM összetétele megfelel a rituális előírásoknak.

VIM
rituális háztartásban nélkülözhetetlen.

Miskolcon legolcsóbban és legízletesebben étkesíthet Rückman orth. kőser kávézó és étkezdéjében. Rebenvuzl szalámigyár főlerakata. Széchenyi-utca 88. (Királyhídi villamos megálló.)

HIREK

NAPTÁR

שבת הגדולה, Mikéc, Kiszlév 28
 — Rajs-chajdes bencsolás —
 Gyertyagyújtás (Bpest) 3.45
 שבת kimenetele " 4.37
 — Hétfő Chanuka 6. és kedd Chanuka 7.
 napja: Rajs chajdes Tévész —
 — Szerda: Chanuka 8. napja —

Sabosz Vajigas, Tévész 5.
 Gyertyagyújtás 3.50, szombat kim. 4.40
 Csütörtök (dec. 28): Aszoro B'tévész

Olvasóinknak és barátainknak
 vig Chanukát kívánunk.

Lapunk legközelebbi száma a
 budapesti zsidó lapok megállapodása értelmében מ"א f. hó
 29-én jelenik meg.

— ORTH. IFJUSÁGI TÁRSAS-
 UTAZÁS BÉCSBE. A bécsi orth. ifjúsági
 egyesület e hó végén nagyszabású ifjú-
 sági összejövetelt rendez, melyen az orth.
 ifjúsági problémák megvitatva lesznek (s
 egyszersmind Bécs egyes látványosságai
 is megtekintetnek). A budapesti „Tiferesz
 Bachurim” felkéri a társasutazáson részt-
 venni óhajtókat, hogy ebbeli szándékukat
 az egyesület helyiségében (Kazinczy uca
 27.) Neuwirth Sándor úrnál — aki a ked-
 vezmények felől is felvilágosítással szol-
 gál — bejelenteni szíveskedjenek. Vidéki
 érdeklődők válaszbélyegget mellékeljenek.

— A JERUZÁLEMI JESIVÁBA
 INDULÓK BUCSUZTATÁSA. A po-
 zsonyi Aguda az Edlhofban lévő nagyter-
 mében mult hét hétfőn este a Duschinsky
 főrabbi jeruzsálemi jesivájába induló if-
 júság tiszteletére búcsúestélyt rendezett.
 Weisz Miksa ifj. elnök üdvözlő szavai
 után beszéltek Kalisch S., Schreiber Sá-
 muel rabbik, R. Borech Löbl. Mindnyájan
 kiemelték az idealizmussal telített ifjak
 nagyszerű cselekedetét, mert ők a Szent-
 földön nem profán, hanem szent foglal-

kozást akarnak folytatni. Az elutazók
 között Heinovits Emánuel (Bratislava)
 és Weinberger, a dunaszerdahelyi főrab-
 binak idősebb fia, aki öccsével együtt
 utazik mondott megható szavakban kö-
 szönetet.

— SZEMÉLYI HIREK. Kahan
 Frankl Samu, Frankl Adolf felsőházi tag
 veje, aki tudvaleg az utóbbi heteket
 nejevel a Szentföldön töltötte, a napok-
 ban hazaérkezett. — Braun I. Joél a bécsi
 „Jüdische Presse“ pozsonyi szerkesztője
 kivált a lap kötelékéből. A tehetséges fér-
 fiú a lap felvirágoztatása körül nagy ér-
 demeket szerzett. — Bródy volt prágai
 főrabbi, a néhai ungvári dájon fia, Pa-
 lesztinába költözökodik. Egy idő óta Ber-
 linben élt, ahonnan a hitlerizmus k'üzte.

— NINCS S'CHITO-TILALOM
 FINNORSZÁGBAN. A finnországi par-
 lament visszautasította a rituális metszés
 betiltására vonatkozó indítványt. A vsz-
 szautasítás megindoklása szerint a met-
 szés nemcsak nem jelent k'inzást, hanem
 ellenkezőleg: a leghumánusabb megöletési
 módja az állatnak.

— PENDLIZÉS A TEMPLOM ÉS
 SZINHÁZ KÖZÖTT. (Levél a szerkesz-
 tőhöz). A pesti rendőrség betiltotta a
 Ben Girjon zsidó tárgyú darab bemuta-
 tását. A rendőrség azzal okolja meg,
 hogy a darab zsidó jellege a mai időben
 esetleg tüntetésekre adhatna alkalmat.
 Őszintén szólva: csak az indoklást saj-
 nálom, de nem a darab betiltását. A mult-
 kor is adtak egy zsidó tárgyú darabot,
 egy kisebb színházban, ahol pajeszos
 zsidó lelőgő cziczesszel mérte a kántinban
 a részeg katonáknak az italt — nem volt
 valami gusztusos dolog. És különösen
 nem bánja senki, hogy a színdarabban
 együtt betiltották Bornstein Hermann, az
 új Rombach uecai főkantor zeneszerze-
 ményének előadását. Egész bizonyos,
 hogy nem felel meg az ő hitközségi előljá-
 rósága intencióinak, hogy a kántora, pes-
 tiesen szólva: pendlizik, azaz rövid egy-
 másutánban a hangverseny-pódiumon sze-

repel és most színlapon! Mert ha a hang-
 verseny-teremben és a színpadon nagy
 sikere lesz, akkor lenézi majd az ima-
 pulpust, ha pedig nincs sikere, akkor a
 külvilág azt fogja mondani: hangver-
 senyénekesnek nem jó, zeneszerzőnek
 sem, de kántornak alkalmas. Ilyen kon-
 zekvencia azonban semmiféle zsidónak
 nem felel meg, bármilyen pártállású le-
 gyen is (Aláírás.)

— ZSIDÓELLENES TŰNTETÉS
 PÁRIZSBAN. Mint Párizsból jelentik
 nekünk, a royalista csoport ifjúsági kü-
 lönlötnéye: a Camelot-ok, december 6-án
 Párizsban zsidónegyedbe betörték, ott
 tüntetni kezdtek. A zsidó kereskedők be-
 zárták üzleteiket és botokkal felfegyver-
 kezve előbök mentek, majd jött a rendőr-
 ség, mire a legények szétfutottak.

— EMLÉKŰNNEPÉLY KOLOZS-
 VÁRT. November 26-án a kolozsvári
 Ceiré Agudasz Jiszroel a Sasz Chevra
 nagytemplomban emlékünnepelet ren-
 dezett az elhunyt lublini gaon tiszteletére.
 Az emlékbeszédet a Kolozsváron időző
 hírneves Roller tg.-neami (Románia) fő-
 rabbi tartotta. Utána Bloxenheim Simon
 rabbi beszélt meghatón.

BECKERT HUGÓ
 parókakészítő specialista
 A legújabb modellek
 állandóan raktáron.
 Budapest, Dob uca 27
 (Skrek-ház) Lift.

KOLLER, MŰSZAKI IRODA
CSILLÁRGYÁR
 VILLAMOS ÉS GÁZBEREN-
 DEZÉSEK, FÉMÁRUGYÁR-
 TÁS, VILLAMOSMOTOROK
 ÉS VENTILLÁTOROK.
 VÉTEL, ELADÁS ÉS CSERE
 ÁTALAKÍTÁSOK.
 BUDAPEST, VIII., BOBOZI-U. 16. TEL. 31-9-37.

— A GALANTAI „CH. T.” javára
 befolyt tételek: Berkovits Arnold Vác
 (gyűjtés) 28.50, Weisz Miksa B.-Gyarmat
 (gyűjtés) 8.70, Friedmann Efrájim Uj-
 pest (gyűjtés) 5.50, Weiszberger Dávid
 Szakály 5, Rosenthal Jenő Miskolc 4.70,
 Fischer Fülöp Drégelypalánk 3.50, Taub
 Ernő Kisvárd, Frankfurter Ottó Csorna
 3—3, Eckstein Adolf Törökbalint 1. —
 Az egyesület Chanuka vasárnapján d. u.
 3-kor tartja félévi előljárósági, ill. vá-
 lasztmányi ülését.

דברו אל כל ערת ישראל לאמר ויקחו להם
 מאננה צינאריע של פסח
 Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csakis
 cikóriát használjon, amely két orth. rabbi-
 ság hecsherével van ellátva. Gyártja:
FODOR JAKAB ÉS TSA,
 BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17.
 Kapható minden fűszerüzletben.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült
 és süteménygyára Budapest, VII.
 22. --- Telefon: 4-3-65.

Orth. כשר kakaó és csokoládé
 a legfinomabb kivitelben

Keksz, levestészta és ostyaárak. Diabétikusok részére
 „levégő”-kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

**Legolcsóbb,
 legízletesebb
 orth. כשר
 házikoszt**

Wesselényi-utca 18.
 (Kazinczy-utca sarok)

**Weisz
 Mendel
 éttermében.**

Négyfogásos menü:

Leves, hús, főze-
 lék, tészta P 1'30

Halfélék minden
 időben, 50-60 fill.

VII. Wesselényi u. 18
 (Kazinczy u. sarok)
 Cimre ügyelni!

— A SZOVJET KÖVETE. London-
 ban most nagy ovációval s fejedelmi
 pompával fogadják a szovjet képviselő-
 jét, Litvinovot. Londonból Rómába megy,
 ahol tárgyalni fog a pápai udvarral a
 szovjet s a katolikus egyház között kö-
 tendő konkordátum (megegyezés) ügyé-
 ben. Litvinov eredeti neve Wallach, apja
 még vallásos zsidó, nagyapja hírneves
 oroszországi rabbi volt, de mostani nagy
 állása semmit sem használ a zsidóságnak,
 sőt lovat ad az antiszemita izgatók alá.

— „RABBIISKOLA” RÓDOSZ
 SZIGETÉN. Ródosz szigetén az olasz
 kormány rabbi képzőt állított fel, politikai
 okokból. Azt akarja a kormány, hogy az
 újonnan kikerülő rabbik Olaszország
 gyarmataiban terjesszék majd az olasz
 kulturát és nyelvet a zsidók között. Ró-
 dosz szigetének lakosai általában valláso-
 sak, mivel eddigi elszigeteltségükben nem
 volt alkalmuk érintkezésbe jönniök az
 európai vallástalan áramlatokkal. Ha-
 csak a most megalakított szeminárium
 nem fog itt változást eszközölni, a régi
 vallásosság rovására.

— RABBIK A HITOKTATÁSBAN.
 A román tanügyi minisztérium körlevelet
 küldött szét, melyben felhívja az iskolá-
 kat, hogy a középiskolákon a hitoktatást
 rabbik végezzék, mert a középiskolai tör-
 vény előírja, hogy a hitoktató kurzusok
 előadói csak papok lehetnek.

— HALÁLESET. Az aranyosmaróti
 orth. hitközséget nagy veszteség érte a
 fiatal, általánosan tisztelt Schönfeld I. A.
 talmutudós elhunytával. A hitközségi
 mikvo építése az ő érdeme. Nagyhatalású
 heszpedet tartott Schlesinger főrabbi.

x NAGYSÁGOS ASSZONYOM! Ön
 is öltözködhet kevés pénzért jól és diva-
 tosan, ha selyem- és szövetáru szükségle-
 teit a világhírű Spitz-féle divatáru-
 házban szerzi be. (Erzsébet körut 34)

Fenákel Jónás

orth. kóser baromfi kereskedése
 Budapest, Dob-utca 28. sz
 TELEFON: 31-6-73.

Zsir kicsinyben és nagyban, a leg-
 jutányosabb árban, vidékre is.
 Garantiált tiszta és prima áru.
 Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Galantán

orth. kóser vendéglő
 Jó, ízletes házikoszt. Utasoknak nagy
 árengedmény. Lakodalmakat
 legolcsóbban vállalok!
 EHRENWALD LIPÓT.
 vendéglős, és bornagykereskedő

— EGYESÜLETI HIREK. A Braun
 Izrael rabbi által vezetett Szövetség u.
 43. II. 7. alatti egyesületi imaházban min-
 den péntek este 7-8-kor siur-előadás tar-
 tatik. Vendégeket szívesen látnak. — A
 bpesti T. B. Garay u. 48. alatti fiókegye-
 sületében Chanuka péntek este 7-kor dr.
 Stern Salamon előadást tart. — A bpesti
 orth. leányegylet szombat este 7-8 órakor
 a hitközség dísztermében (Dob u. 35.)
 jótékony célú chanukaünnepelet rendez,
 melyre a hölgyközséget tisztelettel
 meghívja — Az óbudai „Solajs sz'údajsz”
 egyesület Chanuka szombat este 8-kor
 szíjümmel kapcsolatos jubileumi társas-
 vacsorát rendez (III., Zichy-u. 9.). Ven-
 dégeket szívesen látnak.

x MINDEN MAGYAR, NÉMET ES
 ANGOL könyv megjelenése után azonnal
 kikölcsönözhető Gondos Sándor zsidó és
 modern kölcsonkönyvtárából. Kikölcsön-
 zési díj P 1.50, a Zsidó Ujság előfizetői-
 nek P 1.—, Budapest, Andrássy út 67.

— HELYSZÜKE MIATT több cikk
 sajnálatosan kimaradt. Ami nem vesztí el
 aktualitását, a jövő számban sorra kerül.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P)
 Mayer Margitka Fehérgyarmat és Ro-
 senblüh Andor Mezőkövesd, jegyesek.
 (Minden külön értesítés helyett.)

Farkas Rózsai és dr. Weinberger Ödön
 f. hó 17-én, déli 1/2 órák tartják egy-
 bekelési ünnepélyüket Budapest n, a Ka-
 zinczy uecai orth. templomban.

Düm Etike Munkács és Klein Jó-
 zsef, a topolcányi főkantor fia, jegyesek.
 Lipschitz Piroška, a kobersdorfi fő-
 rabbi leánya és Golberger Simon okl.
 rabbi, a szikszói rabbi fia, jegyesek.

Klein Kató mérnök, a pozsonyi orth.
 iskola tanárnéje (Lőcse-Pozsony) és
 Herskovic Armin mérnök (Budapest-
 Wien), a bold. Herskovic Mihály rabbi
 fia, kedden, Kiszlév 24-én tartották eskü-
 vőjüket a pozsonyi orth. templomban.

Kalla J. A. urnak, jesivánk volt I. ga-
 bejának, Weisz kisasszonnyal (Poprad)
 Tévész 8-án való egybekelési ünnepélyé-
 hez meleg mazeltovt kívánunk.

A galantai jesiva vezetőség.

Gestetner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u
 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerészde-
 tag. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-
 áruk alkalmi áron való megbízható beszer-
 zési forrása. Kivánatra választékokat küld.

Téli szezon
 a Tátrában

Kellemes téli üdülés. Gyönyörű
 ski-telep és rödlipálya. Napos
 terrasz fekvő kurához. Mérsékelt
 áruk. SCHREIBER MÓR
 orth. kóser penzió
 Tatranska-Lomnica

Igazság és hazugság...

— Humoros elbeszélés —

(Kszdete az előző két számban)

V. A VÖLEGÉNY.

Józi a völegény, nagyon szép fiatal ember, de szegény szülők gyermeke volt. Mint szegény fiú, sehogysem volt megelégedve a mai társadalmi rendszerrel, amit szeretett volna megváltoztatni és egy szebbet, egy jobbat és igazságosabbat bevezetni. Ő volt az, aki a társaságban a beszédet tartotta és a világ sorsának megjavítása céljából, az életben az igazság bevezetését javasolta. Pár hónap óta völegénye Klári kisasszonynak, Klári kisasszony éppen otthon van és a rendes napi toilletet végezve, a tükör előtt áll és önmagához beszél: Oh, igazán mily szép vagyok, a puder mégis a legjobb szépítőszert, megfiatalít, bizonyíték rá, hogy a Józi annyira szeret engem, hogy sejtelleme sincs arról, hogy puderozom magam..., nem látja a sok szeplőt és a vénító vonásokat az arcomon, mert a puder mindent eltakar. De mi az, hogy ma oly soká késik? Már szeretném, hogy itt legyen, hiszen ma szében nézek ki, mint mások... De mit hallok, azt hiszem kopognak az ajtón.

Az ajtó nyílik és Józi, a völegény lép a szobába. Klári elébe siet és bájos mosollyal fogadja, a diványhoz vezet, leülteti és ő is melléje ült egy székre.

— Kérlek Klárika, egy kicsit odább, egy kicsit odább tőlem.

— Mi-i-t? — kérdezi csodálkozva és dühösen — mi történt veled? Ezt még nem hallottam tőled soha?

— Mert akárhányszor távozik tőled — felelt Józi — úgy nézek ki, mint egy molnár...

— Mit beszélsz te itt összevissza?

— A te szépítőszereidről — mondá arcára mutatva — innen származik az én beszédem.

— Mit beszélsz! Ma hallok tőled először ilyen beszédet. Mindig azt mondtad, hogy a puder, valami különös bájat kölcsönöz nekem.

— Mostanáig mindig hazudtam, de most megmondom az igazat.

— De hiszen máskor azt szoktad mondani, hogy csupa báj és szépséget látsz bennem.

— Azt csak úgy mondtam, de az igazság szerint éppen ellenkezőleg. Sem szépség, sem fiatalság nincs bennem. A puder eltakarja a rút arcvonásokat a szemed alatt, de csak egy rövid időre, mert azok ismét előkerülnek.

Klári a fogait csikorgatta, erélyes hangon kérdezi:

— Mond meg az igazat, Józi, szeretsz-e engem?

— Nem!

— És miért hazudtál mostanáig?
— Mert az üzlet úgy kívánta, másképp nem akartál volna.

— Tehát elakartál engem venni?

— Még most is!

— Hogy lehet feleségül elvenni, akit nem szeretnek?

— Mert pénz van.

— Ugy! Tehát a pénzembe vagy szerelmes... nagyon szép! Mond csak, amit kérdezni akarok tőled. Ha mennyegző után akad neked majd egy szép leány, akkor majd elváltasz tőlem és azt fogod elvenni?

— Ami akkor lesz, azt én nem tudom — adta meg a kerülő választ.

— De ahogy most gondold? Mond meg az igazat.

— Persze, hogy igen; nem tudok hazudni.

Klári nézi őt, hogy nem ment-e el az esze.

— Mars ki a házamból!! — kiáltott egyet.

Amire összeszaladt az egész ház és midőn megtudták, miről van szó, kidobták a völegényt.

VI. A RABBI.

Aznap este a társaság ismét gyülekezett, hogy beszámoljon az első kísérletek eredményéről. Amint tudjuk, a kísérletek csúfos kudarcra végződtek, ami a szereplők lehangoltságát és kétségbeesését még jobban fokozta.

— Bocsánat rebbe — szólalt fel elsőnek Józi a völegény — a Tóra szent tanai, melynek tanításait a rebbe nekünk hirdeti és magyarázza, tele vannak az igazság dicséretével, tehát az élet minden terén okvetlen szükséges az igazság gyakorlása. A mai nap ezt mi megpróbáltuk, de nemcsak hogy nem sikerült, hanem szomorúan tapasztaltuk, hogy kísérletünk kudarcot vallott! Kérjük a rabbi urat, ezt a csalódásunkat megmagyarázni.

Erre a rebbe felállt s a társaság élénk figyelme mellett elkezdett beszélni.

— Mikor legutóbb összejöttünk és a társaság fiatalabb tagjai elhatározták, hogy ezentúl a tiszta igazságot fogják gyakorolni, szerettem volna felszólalni és véleményemet megmondani, hogy ők tévúton járnak és lehetetlenséget akar-

nak. Mert tiszta igazság csak az égben van, I'ten kezében, kinek a neve *Emesz* igazság! A gyarló ember azonban nem vindikálhatja magának a tiszta igazságot, mert úgy, mint a világon minden dolog, az ember is különböző összetételekből van alkotva..., finomabb és durva keverékből..., mert a finom egyedül, hasznavehetetlen és így bizonyos százaléokban, a durvából is kell hogy legyen benne. Minden igazsághoz kell, hogy legalább 10 százalék hazugság is járuljon. Mert a tiszta igazság olyan, mint mézet enni egymagában, vagy egy gyógyszerport víz nélkül bevenni. Ennek magyarázatát láttam a midras következő példázatában:

— Midőn I'ten az embert akarta megteremteni, az ég angyalai pártokra szakadtak. Egyik párt helyeselte, a másik elenezte. A szeretet angyala mondá: „Oh, teremtsd meg, mert szeretetet fog gyakorolni!”

„Ne teremtsd meg — ellenezte az igazság angyala, — mert *tele van hazugsággal*...” „Teremtsd meg — szól közbe a jog angyala — mert jogot fog gyakorolni...” „Ne teremtsd meg — szól a béke angyala, — mert a békét megbontja és egyenletlenséget terjeszt...” A vitának I'ten úgy vetett véget, hogy megfogta az igazság angyalát és ledobta a földre, amint írva van: *Igazság a földből sarjadzik*.

— A midras minden egyes szava tulajdonképpen magyarázatra szorul, én azonban csak egyre akarok itt kitérni, és pedig: miért indokolta meg az igazság angyala ellenkezését azzal, hogy „*tele van hazugsággal*”, holott egy szemernyi hazugság is ártalmas az igazságra? Tehát éppen ezt akarta a midras kifejezésre juttatni, hogy ha csak egy szemernyi hazugság keveredne az igazságba, akkor az megfelelő, mert az elengedhetetlenül szükséges. De az igazság angyala attól félt, hogy *tiszta hazugsággal* lesz tele az ember, még egy szemernyi igazság nélkül is... és ezért ellenezte annak megteremtését. A jó I'ten azonban ledobta az igazságot a földre, jelezve, hogy mint minden földi anyag egyedül nem létezhet csupán másfélével keverve, az igazságot is csak úgy használhatjuk, ha bizonyos rész hazugság is van benne. Viszont azonban annak megfelelő arányú elosztását I'ten az emberre bízta, az *ész megítélése szerint*... Így tehát minden igazsághoz 10% hazugság, de legalább 50% *ész kell!* A mai szereplők azonban, az igazság útján akartak haladni, de szerencsétlenül jártak... mivel az *ész használatát kihagyták számításukból*, holott az *ész*, az ember egy-ouli útmutatója minden cselekedetében.

Guttman József

Gyermekköcsik,
játékbabaköcsik, biciklik, autók,
hajtányok, legjobb minőségben,
legolcsóbb gyári áron beszerezhetők

BURGER és STEIN
gyermekköcsik és játékaru gyárban
Bpest, VII., Dob-ú. 11. Fiók: Wesselényi-ú. 31
Klauzál-ú. sarok.

A megtérés sohasem késő

Eibeszlés az 50-es évekből, Lehmann nyomán

5.

— Becsületes kereskedő, jó hazafi, és felséges királyunknak hű alattvalója vagyok.

— Becsületes vagy, mert félsz a büntetéstől, vagy talán nem voltál még kísértésnek kitéve. Hazafiasságot színlelsz, mert kitüntetésekre vágyakozol.

— Ön sértegett engem!

— Bocsásd meg a haldoklóknak, ki sokkal jobb akarod, mint egy sereg hízelgő, kiket vagyondó vonz. Ismételen kérdezlek: Akarod-e kéresemet teljesíteni?

— Nem tehetem, Nem lehetek eszmémhez, elveimhez hűtlen!

— Ugy értsd meg, amit most mondom! Csak kövesd elveidet, azok szerencsétlenségbe sodornak majd előbb-utóbb, de ezt a hitközséget a romlásba dönteni nem sikerül neked soha! I'ten őrizi népet és nem hagyja elveszni azt. Most pedig menj, nem akarok többé látni.

Kimerülten hanyatlott vissza a rabbi párnáira. Wolfsohn pedig eltávozott.

Az izgatott tónusú párbeszéd csak sietette a véget... A Chevra Kadisa pillanatra sem hagyta el a rabbi ágyát, a rabbi folyton szendergett. Éjjeltájban felébredt és fölemelkedett.

— Ki van mellettem? — kérde hangosan és értelmesen.

— Mi vagyunk, a Chevra!

— Ó, ti vagytok gyermekeim, szemeim gyöngék, testi szemeimet értem, szellemi tekintetem még világos. Hallgassatok reám gyermekeim! Wolfsohnnal hosszú párbeszédem volt ma. Minden reményem oda van miatta, hisz a többi előjáró neki aláztos szolgája. Gyermekeim! Nehéz küzdelmeknek néztek elébe. Legyetek bátrak és erősek. — Ruhdorf Simon itt van-e?

— Itt vagyok!

— Add ide kezedet Simon!

Ruhdorf a haldokló keze után nyult, ajkaihoz vezetett és könnyeivel áztatta azt.

— Ne sírj Simon!

És midőn a többiek zokogását is észre vette, őket is megszólítva, mondá:

— Ne sírjatok gyermekeim, ha én el is költözöm közületek, szellemem azonban ittmarad és azok a tanok, melyeket tanítottam, örökké fennmaradnak. Utolsó kívánságom, hogy senki az újkori vallástalanság hívei közül ne jusson helyemre, ha ezt nem gátolhatjátok meg, úgy váljatok ki haladéktalanul a hitközségből és maradjatok hívek I'tenetekhez. Ne hagyjátok el a talmud bölcséinek tanítását, a *Sülchon Oruch* szabványait. És az Örökkévaló megsegít benneteket.

A beteg ezután visszahanyatlott és elaludt; két óra elteltével azonban ismét felébredt, fölemelkedett és körültekintett:

— Itt vagytok-e még, gyermekeim? kérde.

— Vezérünket nem fogjuk elhagyni — válaszolt Ruhdorf Simon.

— Gyermekeim, mondá a haldokló, csodálatos álmom volt. Egykori mesterem, a *Haflooh* (Reb Pinchos Horowitz) jelent meg álmomban. Részletesen elmondtam neki ami itt hitközségünkben történt, s azt a tanácsot adta számotokra, hogy legrosszabb esetben szakítsatok teljesen az újítokkal.

Én erre csaknem megbántam már álmomban, hogy panaszkodtam, mivel a hitközségem vallásos része nem igen képes egyedül egy külön hitközséget fenntartani.

— Ej, fiam, — mondta erre a mester — hát már elfelejtetted a *Bartenoro* magyarázatát, melyet a Perek e szavaihoz íz: „*sz'chiusz avajszom m'szajátom?*”

Erre azután felébredtem.

— Nos, fiam: elmondom nektek a *Bartenoro* magyarázatát. Az idézett helyen az van kifejezve: Nem kell attól tartani, hogy a vallásos emberekre nagyobb teherként nehezedik a miczvo teljesítése. Nem kell félni ettől, mert az ösök érdemei (*sz'chiusz avajsz*) elősegítik azt, hogy képesek legyenek nagyobb áldozatra, mint amennyit a külső látszat remélni enged...

— És most megnyugodva válok el tőletek, Gyermekeim! Mondjátok elő a *viduj-t* (bűnbánó imát), én utána-tok mondom... — fejezte be szavait a rabbi.

Harcok...

Szomorú halotti menet vonul B.... utcáin végig. Temették a rabbit. Az összes zsidó üzletek zárva vannak. A zsidó férfiak, öregek úgy mint fiatalok, kivétel nélkül ott vannak a menetben. Az asszonyok és leányok, az ajtóknak és ablakoknál állanak és zokognak. Szerették az agg rabbit, jobban, mint ahogy azt maguk is hitték.

Mi lesz most majd a b....-i hitközségből?

A környékbeli összes rabbik eljöttek, hogy az immár elköltözött gaonnak a végtisztességet megadják. Mind-egyik óhajt beszélni a kiváló kartárs koporsójánál, de a hitközségi választmány — sértődések elkerülésére, ill. ilyen ürügy alatt — elhatározta, hogy csak Wolfsohn bankár hitk. elnök fog beszélni.

A hiú ember a sokaság előtt akarta szónoki tehetségét bemutatni. Azt gondolta: talán még képviselővé választják, ha jó szónoknak bizonyul.

Ünnepélyes csend honolt, midőn Wolfsohn az elhunyt magasztos érdemeit, őszinte vallásosságát és nemes jellemét méltatta. Csak egy hibája volt, — úgymond —: nem bírt az új idők magaslatára emelkedni, foglya volt régi előítéleteknek és elzárkózott századunk magasztos eszméitől. Bocsássuk ezt meg neki. Nem tudott másképen. Nevélese, magas életkora tehetetlenné...

— Testvéreim, barátaim! — szakította közbe Ruhdorf Simon a szónokot — Eltűritek-e, hogy szeretett rabbin nyitott sírja előtt így gyalázzák emlékét.

— Jaj azoknak a füleknek, melyek ilyesmit hallanak, — kiáltott fel a jelenlevő rabbik egyike.

Sokan hangosan zokogtak. Mások megbotránkozásuknak adtak hangosan kifejezést.

Nagy zavar támadt; hiába igyekeztek a chevra emberei a nyugalmat ismét helyreállítani, hiába akarta Wolfsohn beszédét folytatni nem engedték, ahogy szólni akart, azonnal el kellett hallgatnia. Sírva zokogva temették el az öreg rabbit.

A következő napon Ruhdorf Simon Wolfsohn följelentésére a rendőrbíróság elé idézték. Nyilvános botrányokozással vádolta. A chevra szolgák, mint tanúk elmondták, hogy legelőször Ruhdorf szakította félbe a szónokot. Ezért őt nyolc napi fogházbüntetésre ítélték.

Wolfsohn eljárása az egész hitközséget megbotránkozattat. Midőn Ruhdorf a reá mért büntetés elszívása után következő szombaton a zsinagógában megjelent, a legnagyobb tisztelet kifejezésével fogadták. Még ugyanazon szombaton a hitközség tagjai közül számosan gyűlést tartva, elhatározták, hogy a kormányhoz felirattal fordulnak, hogy Wolfsohnt hitközségi elnöki állásától elmozdítsák, mert denúciáns nem való elnöknek. A kor-

mány ezek után azt a jóakaratu tanácsot adta Wolfsohn-nak, hogy hivatalától lépjen vissza. Tényleg meg kellett ezen tanácsot fogadnia, vele egyidejűleg a választmány többi tagja is visszalépett.

Most, miután új elöljáróságot kellett választani, mind jobban kitűnt, hogy a hitközségben kétféle párt van és pedig egy haladó és egy konzervatív, voltak aztán nagy számmal semlegesek is, kik a köz ügyeivel nem igen tö-

rődtek, Wolfsohn tulkapásai által azonban ezek is a konzervatív párthoz csatlakoztak. Ilyenformán a választások eredménye a konzervatívok és vallásosok javára máris eleve biztosítva volt. Legszívesebben Ruhdorffot választották volna elnöknek, ő azonban már jóelőre kijelentette, hogy nem hajlandó semminemű tisztséget elvállalni, mert szűkös anyagi viszonyai nem adnak időt neki hivatala el látására.
(Folyt. köv.)

Nyitlér

Aut. Orth. Hitközség, Vágújhelyen.

A sajtóban megjelent közleményekkel szemben ezennel megállapítjuk, hogy a hitközségünk feloszlásáról szóló híresztelések nem felelnek meg a tényeknek. Hitközségünk nem lesz feloszlata s távol áll tőlünk ilyen gondolatokkal foglalkozni. A hitközségünk és főrabbinck közötti viszály a legjobb kölcsönös egyetértésben nyert elintézését és a főrabbi önként elállt a rabbiállástól. Végül kijelentjük, hogy a főrabbi úr ellen felhozott vádak minden alapot nélkülöznek és azok csupán rosszakaratú, légből kapott koholmányok, melyekkel a hitközség magát nem azonosítja.

Nové Mesto n/V., 1933. december 4.
Aut. Orth. Izs Hitközség. (aláírás)

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10 ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő

UNGVÁRON orth. kóser étkezde és turógárd: Spira Mór, Uzhorod, Vasút-u.
MEGÉLHETÉST nyújtó cipőkrém-üzem átadó, bárhol felállítható, 1000 pengővel átvehető, laikust kitanítok. Tronstein Henrik, Hidasnémeti.

KERESEK ötven tagból álló orth. hitközségben levő metszői állásomra hitközségi hozzájárulással oly kellemes hangú bócher joré somájimot, aki leányomat feleségül venné. „Talmid-chochom” jelige.

INTELLIGENTES deutsches Fräulein, das seit 15 Monaten als Erzieherin tätig ist, sucht bei orth. Familie Stellung zu 1-2 Kindern. Klavierunterricht, Englisch. Schulnachhilfe, Mithilfe im Haushalt. Offerte unter „Gutes Zeugnis u. Referenzen“ erbeten.

KERESEK orth. házvezetésben jártas, gyermekszertető, komoly leányt. Rujder Henrik, Komarno.

HÁZIFŐZÉSÜ szilvaiz (kóser áru is) legolcsóbban beszerezhető: Grossmann fűszernagykereskedőnél, Fehérgyarmat. HÁZIASNEVELEÉS, amelléti iskolázott úrileány negyvenezer pengő hozománnyal férjhezmenne szombattartó fiatalemberhez. Bővebbet: NAGY JENŐNÉL, Rákóczi út 57/b.

FŐZNI TUDÓ minden azonnali felvételre orth. házba kerestetik. Cím: Kövesi Ignác, Rombach u. 16. (Üzlet)

SVÁB-BOGÁR és ruszli-bogár elleni trószert olcsón szállít, felelősséggel: Blau Dávid szappangyár, Fehérgyarmat. KERESEK kimondottan perfect szakácsnőt „Orthodox” jeligére.

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba, fürdőszoba használat P 18—ért kiadó. VIII., Népszínház u. 46. II. e. 6. FIATAL, gyermektelen házasságkötő sajtet übajdék, übalkajre, jó bál t'file, állást keres. Cím: Klein Adolf metsző, Tarnaméra.

ROKONOM részére, ki érettségizett, valóságos fiatalember, vidéki városban régi üzlettel rendelkezik, jó házból való leányt keresek. „Boldogság” jelige.

x A SZÉKESFŐVÁROSI M. KIR. PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁG felkéri az i. t. közönséget arra, hogy azok, akik a részükre küldött állami sorsjáték sorsjegyeit megtartani óhajtják, a mellékelt postacsekk bef. lapnak felhasználásával a sorsjegyek árát mielőbb fizessék be. Akik azonban a részükre küldött sorsjegyet nem kívánják megtartani, sziveskedjenek azt a küldött visszaboríték felhasználásával díjmentesen visszaküldeni ahhoz, akitől kapták. Az állami sorsjáték jótékony célt szolgál, akik a megtartani nem kívánják, birtokukban levő sorsjegyet vissza nem küldik, a jótékony célt károsítják meg.

Felelős szerkesztő és kiadó: GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 33.

אלגנטיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Keltőidre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az elzsidótlanodás csődje

Remélhetőleg lecsendesednek a be-köszöntő új polgári évben a budapesti egyetemeken kitört és a külföldi zsidó és nem-zsidó sajtó által részben gúnyos, részben megbotránkozó kommentárokkal ellátott diáküntetések, amelyek hazai zsidó szempontból: látszólag eredő helyi jellegű kiutesteknek lehet tekinteni, amelyek azonban elharapózhatnak a szervezeten és veszélyessé válhatnak. A tüntetésekkel kapcsolatos kilengések minőségére rávilágít az a körülmény, hogy féltévesztésre ítélték két zsidó műegyetemi hallgatót és fegyelmi büntetésben részesítették több nem-zsidó diákot. Kiderült ezzel kapcsolatban, hogy a megverték, rendkívül szegénysorsú családok gyermekei, akiknek tehát életszükségletet a diploma mielőbbi elérése, de kiderült az is, hogy viszont a verekedő nem-zsidó diákok jómódú családokból származnak és így velük szemben egyáltalában nem lehet arról beszélni, hogy a rettenetes gazdasági helyzetből kifolyó „kétségbeesés” és az el nem helyezkedettség keserűsége váltotta ki belőlük a mai viszonyokkal való elégedetlenséget, ami miatt konkurenst látnak a zsidó diákokban.

Zsidó szempontból azonban ennél a tanulságnál még feltűnőbb az a határozat, amelyet a zsidó egyetemi és főiskolai hallgatók egyesülete hozott, amelyben azt ajánlja a vezetőség, hogy a zsidó diákok megtámadtatásuk esetén: ne verjenek vissza, mert ebből csak nekik lesz kellemtelenségük; hanem inkább szenvedjenek. Mit mondjunk erre? Megdörzsöljük szemünket és a talmud szavaival szólunk: „Ki verné le a port a szemetekről, ti régiek”, Ágai Adolffok, Emil Franzosok, Ludwig August Franklok, Jehuda Léb Gordonok és körülnéznék! Évtizedeken át olvastuk a nevezett és egyéb írók műveiben, hogy

„milyen alacsonyrangú a gettó zsidósága, milyen gyávaságra tanítja a zsidókat azzal, hogy gólusban vagyunk, a gettó fiai még védekezni sem mernek, ha verik őket és ezzel szemben milyen más az új zsidóság, amelynek gyermekei nem félnek, visszaütnek, kiállnak párbajra”. És íme mennyire jutottunk hat évtizedes emancipáció és nyolcvan éves asszimiláció után! Oda jutottunk, hogy már a hivatalos testületek is azt ajánlják, hogy a mai kor büszke ifjúsága, amelyben a gettó régi erkölcsi biztonságából, vallási életformájából, vallástudományából egy szemernyi sincsen, térjen vissza a gettóbéli viszonyokra.

Természetesen a vissza nem verésnek erkölcsi alapja van. Stern Samu, a Pesti Izraelita Hitközség és a neológ országos iroda elnöke a legutóbb rendezett hitközségi közgyűlésen nagyobb beszéd keretében leszögezte, hogy a gettó-pad nem azoknak szügyene, akiket be akarnak oda gyömöszölni, hanem azok szügyelhetik magukat, akik ilyeneket követelnek embertársaiktól. Ez helyes. A Biblia is azt mondja: „I'ten az üldözöttnek pártját fogja”. (V'hoelajkim j'vakés esz hanirdof), és milyen szépen hangoztatja ilyen értelemben a talmud: „Akik csúfolva lesznek, de ők vissza nem csúfolnak, akiket gyaláznak, de ők hallgatnak és nem felelnek, őrökük vonatkozik a bibliai ige: Akik I'ten kedveltjei, hasonlítanak majd az erőteljesen sugárzó naphoz.” Ezek a passzív gettó-erények azonban csak vallási alapon érnek valamit, de az asszimiláció szempontjából tulajdonképpen a csődöt jelentik. A javulás útja a csőd bevallása. A talmud szerint a bűnbocsánat és a megtérés előfoka a bűnvallomás. De a bűnvallo-másból le kell vonni a következményeket. Az egyetemi tüntetésekkel kapcsolatban zsidó részről már elérkeztek

a gettó passzívításához, következnie kell tehát a gettó vallási aktivitásának. Ezt a lelki folyamatot tapasztalhatjuk Németországban, nem vallásos zsidó körökben is. A reform-rabbi dr. Prinz megírta a „Wir Juden” című könyvét. Megrázó bűnvallomás. Amikor felsorolja Mendelssohn Mózes utódainak hűtlenségét, amikor elmondja, hogy a német emancipáció előharcosának dr. Riesennek családjá kitért, s amikor felsorolja az asszimiláció bűneit, úgy tűnik az olvasó előtt, mintha egy moralizáló misor-könyvet olvasna. A reform rabbi nem vonja le teljesen a következményeket, de már uton van, hirdeti az egyszerű életet, a zsidó értékek megbecsülését, a hazug civilizációtól való elfordulást. Az elzsidótlanodás csődje bekövetkezett, úgy Magyarországon, mint egyébutt.

Az említett példákra való ráutalás szolgáljon argumentumot orthodox körökben az ifjúság nevelésére olyan irányban, hogy szokjanak hozzá a gettóbéli őseinknek igénytelenségéhez, semmiféle becsületes foglalkozást ne vessenek meg; de hogy elviselhesék a külvilág gólusának terhét és lelki-leg megerősödjének, a gettóbéli ősök vallásos buzgalmat sajátítsák el és ennek szellemében éljenek.

Harc Rasi ellen Németországban

Wormsban egy városi kapu Rasi után van elnevezve, aki tudvalevőleg ebben a városban működött. Most mozgalom indult meg, hogy változtassák meg a kapu nevét és valami hitlerista nagyság után nevezzék el. Természetesen ezt meg is fogják tenni, de ez nem változtat azon az igazságon, amelyet a bölcsek király (S'lajmo Hamelech) leszögezt: „A jámbornak az emléke áldássá lesz, de a gonoszoknak a neve elrothad.”

Neuvirth Testvérek
órás és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.
Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serleg, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vétel. Sajtó műhely. Brillians, arany és ezüst beváltás.
SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

Legművészbib
parókat
már 40 év óta
PESSL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai
intézet hajmunka műhelye készít.
Budapest, IV., Váci-utca 19. szám.

